

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W RZESZOWIE

LRZ.410.10.1.2024

Pan
Marian Pigan
Dyrektor
Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych
w Krośnie,
ul Bieszczadzka 2,
38-400 Krosno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/078 – Gospodarka majątkowa i finansowa Lasów Państwowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, ul Bieszczadzka 2, 38-400 Krosno (dalej: <i>RDLP</i> lub <i>Dyrekcja</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	W trakcie czynności kontrolnych funkcję kierownika jednostki pełnili: – Janusz Starzak – Dyrektor od 25 marca do 28 sierpnia 2024 r., – Marek Marecki – p.o. Dyrektora od 29 sierpnia 2024 do 6 września 2024 r., – Marian Pigan – Dyrektor od 6 września 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: – Grażyna Zagrobelna – Dyrektor od 29 stycznia 2016 r. do 25 lutego 2021 r., – Marek Marecki – Dyrektor od 25 lutego 2021 r. do 25 stycznia 2024 r., – Janusz Starzak – p.o. Dyrektora od 25 stycznia do 25 marca 2024 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Gospodarowanie majątkiem przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych, 2. Gospodarowanie środkami finansowymi przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych, 3. Gospodarowanie środkami Funduszu Leśnego.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2024 (I kwartał), z uwzględnieniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	1. Roman Chrząszcz – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/52/2024 z 25 kwietnia 2024 r., 2. Paweł Miśkiewicz – specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/54/2024 z 26 kwietnia 2024 r. (akta kontroli tom I str. 3-10, 686-688)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, Dyrektor RDLP prawidłowo zarządzał majątkiem i gospodarował środkami finansowymi, jednakże w niektórych działaniach wystąpiły nieprawidłowości.

Udostępnianie zbędnych nieruchomości podmiotom zewnętrznym było celowe i gospodarne, a umowy zwarte w tym zakresie zabezpieczały interesy Dyrekcji. Należne przychody z tego tytułu zostały prawidłowo pobrane i rozliczone.

Zatwierdzanie planów finansowo-gospodarczych nadzorowanych nadleśnictw było poprzedzone rzetelnymi analizami uwzględniającymi poziomy pozyskania drewna, wynikające z planów zarządzania lasów³.

Zakres przedmiotowy przedsięwzięć inwestycyjnych był zgodny z potrzebami Dyrekcji, a zrealizowane zadania były wykorzystywane do działalności jednostki. Działaniem nieprawidłowym było poniesienie nakładów inwestycyjnych na dwa zadania dotyczące dostawy samochodu osobowego i przebudowy rozdzielnic i linii zasilających w obiektach RDLP, w kwotach wyższych niż zaplanowano.

Polityka kadrowa była zgodna z regulacjami wewnętrznymi. Szkolenia pracowników z udziałem podmiotów zewnętrznych realizowane były zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami, a wyboru podmiotów szkolących dokonywano zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi. W jednym przypadku stwierdzono brak umowy w formie pisemnej na szkolenie pracowników o wartości 8,7 tys. zł, co naruszało postanowienia *Regulaminu udzielania zamówień do 130 tys. zł*.

W zakresie organizacji wydarzeń promocyjno-edukacyjnych finansowanych przez Centrum Informacyjne Lasów Państwowych⁴, nie opracowano mierników skuteczności działań wykonywanych w ramach tych projektów, a trzy z tych wydarzeń nie były związane z gospodarką leśną, co wskazuje że działania RDLP związane z ich realizacją były niezasadne. Także działaniem nieprawidłowym było przekazanie tzw. darów ołtarza w postaci czterech krzeseł i kosza z artykułami spożywczymi podczas uroczystości kościelnych, o łącznej wartości 1,9 tys. zł.

W procesie opracowania projektów PUL uwzględniono udział właściwych organów i innych podmiotów oraz społeczeństwa, jednak protokoły z posiedzeń Komisji Założeń Planu⁵, zawierające założenia do PUL trzech analizowanych nadleśnictw, nie podano do publicznej wiadomości bez zbędnej zwłoki po ich podpisaniu, co było niezgodne z *Instrukcją zarządzania lasu*.

Ustalanie wielkości wskaźników odpisu podstawowego na fundusz leśny⁶ poprzedzały rzetelne analizy uwzględniające wartość sprzedanego drewna. Umowy na opracowanie projektów PUL finansowane ze środków FL, zostały zawarte na podstawie prawidłowo przeprowadzonych postępowań zamówień publicznych.

Część nadzorowanych nadleśnictw dokonywało przekwalifikowania drewna sortymentu S4 do S2AP i S2A, co potwierdza że drewno to w trakcie jego pozyskania zostało niewłaściwie zakwalifikowane.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej: PUL

⁴ Dalej: CILP

⁵ Dalej: KZP

⁶ Dalej: FL

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Gospodarowanie majątkiem przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych.

Opis stanu faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą, Dyrektor RDLP zawarł sześć umów dzierżawy, z tego: jedną umowę na dzierżawę pomieszczenia dla potrzeb prowadzenia kancelarii prawnej, dwie umowy dzierżawy pomieszczenia dla potrzeb działalności małej gastronomii (kiosk spożywczy), jedną umowę na wynajem budynku dla celów mieszkaniowych, jedną umowę na wynajem wybranych pomieszczeń tego budynku oraz jedną umowę na wynajem pomieszczenia socjalnego. Łączne przychody uzyskane z tytułu dzierżawy i wynajmu ww. składników majątkowych w latach 2020-2024 (I kwartał) wynosiły 53,3 tys. zł.

Analiza czterech umów⁸ wykazała co następuje.

A. Uzasadnienie najmu/dzierżawy budynku/pomieszczeń były następujące:

- lokalu dla potrzeb kancelarii prawnej – względy logistyczne i organizacyjne z uwagi iż kancelaria ta prowadziła obsługę prawną RDLP,
- pomieszczenia małej gastronomii – dzierżawa wolnego pomieszczenia oraz obsługa pracowników, interesantów, narad i szkoleń prowadzonych w Dyrekcji,
- budynku oraz wybranych pomieszczeń dla celów mieszkaniowych – najem niezagospodarowanego budynku dla: Dyrektora RDLP i Zastępcy Dyrektora.

Umowy te zawarto na podstawie wniosków stron skierowanych do RDLP.

B. Wysokość stawek czynszu za wynajem i dzierżawę ustalano na podstawie kalkulacji ponoszonych kosztów na utrzymanie dzierżawionych/najmowanych składników oraz zakładanego zysku. Miesięczne wartości czynszu wynosiły:

- dzierżawa pomieszczenia dla kancelarii prawnej, umowa na czas nieokreślony od 1 stycznia 2019 r. (do nadal) – wartość czynszu 350 zł netto,
- dzierżawa pomieszczenia małej gastronomii, umowa obowiązywała od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2022 r. – wartość czynszu 150 zł netto, z tym że dla tej umowy RDLP nie przedłożyła kalkulacji czynszu,
- wynajem budynku dla celów mieszkaniowych, umowa obowiązywała od 1 lutego 2016 r. do 28 lutego 2021 r. – wartość czynszu 730 zł netto,
- wynajem wybranych pomieszczeń ww. budynku, umowa obowiązywała od 9 marca 2021 r. do 31 stycznia 2023 r. – wartość czynszu 448 zł brutto.

Dyrektor RDLP, w sprawie kalkulacji czynszu pomieszczenia małej gastronomii wyjaśnił, że kalkulacja czynszu dla tej umowy była sporządzona, lecz z uwagi na upływ czasu nie została odnaleziona w zasobach archiwalnych.

C. Umowy zawierały zapisy dotyczące zabezpieczenia interesu Dyrekcji. W umowach dzierżawy zapisano, że wydzierżawiający miał możliwość rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym, w przypadku gdy dzierżawca zalegał będzie z zapłatą czynszu za dwa okresy płatności. W umowach najmu wskazano, że wynajmujący ma prawo wypowiedzieć najem na zasadach określonych w ustawie z 21 czerwca 2021 r.

⁷ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Na dzierżawę pomieszczenia dla potrzeb prowadzenia kancelarii prawnej, na dzierżawę pomieszczenia dla potrzeb funkcjonowania małej gastronomii, na wynajem budynku dla celów mieszkaniowych oraz na wynajem wybranych pomieszczeń tego budynku.

o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i zmianie Kodeksu Cywilnego⁹.

D. Należności z tytułu wynajmu budynku do celów mieszkaniowych były regulowane na bieżąco – były one potrącane z wynagrodzeń ww. pracowników. Należności z tytułu dzierżawy pomieszczenia kancelarii prawnej regulowane były na bieżąco. Czynsz dzierżawy pomieszczenia małej gastronomii w 19 miesiącach opłacony był po terminie określonym w umowie, z tego: w sześciu miesiącach – opóźnienie wynosiło od 1 do 7 dni, w dwóch miesiącach – od 8 do 14 dni, w sześciu miesiącach – od 15 do 30 dni, a w pięciu miesiącach – od 31 do 51 dni. Z tytułu opóźnień RDLP nie pobierała odsetek za zwłokę, a należności od tego dzierżawcy ostatecznie rozliczono 1 lutego 2023 r.

Dyrektor RDLP w sprawie odsetek od ww. dzierżawcy wyjaśnił, że ich wysokość w poszczególnych kwartałach wahała się od 0,19 zł do 1,93 zł, a za lata 2021-2022 wyniosła łącznie 8,10 zł i była niższa niż koszty związane z wysyłką noty odsetkowej. W tym zakresie posilkowano się art. 54 § 1 pkt. 5 ustawy *Ordynacja podatkowa*¹⁰.

(akta kontroli tom I str. 11-110, 269-292)

E. Do ww. umów Dyrektor RDLP nie stosował umorzeń należności, natomiast w umowie dzierżawy pomieszczenia małej gastronomii przewidziano, że w związku ze stanem epidemii koronawirusa, miesięczny czynsz zmniejszono do 63 zł.

Dyrektor RDLP nie wydierżawiał składników majątku od podmiotów zewnętrznych.

(akta kontroli tom I str. 15, 24-35)

2. RDLP nie posiadała nieruchomości¹¹, nieprzydatnych Lasom Państwowym (dalej: LP), a także nie dokonywała sprzedaży nieruchomości.

(akta kontroli tom I str. 111-155)

3.1. Planowane nakłady inwestycyjne wynosiły 2216 tys. zł. RDLP zrealizowała 18 zadań inwestycyjnych na łączną wartość 986,2 tys. zł. (44,5% planowanych nakładów). W poszczególnych latach realizacja zadań inwestycyjnych przedstawiała się następująco:

- 2020 r. – zaplanowano pięć zadań na kwotę 716 tys. zł, zrealizowano jedno o wartości 5 tys. zł,
- 2021 r. – zaplanowano sześć zadań na kwotę 295 tys. zł, zrealizowano cztery o wartości 282,3 tys. zł,
- 2022 r. – zaplanowano siedem zadań na kwotę 235 tys. zł, zrealizowano trzy o wartości 56,6 tys. zł,
- 2023 r. – zaplanowano 11 zadań na kwotę 329 tys. zł, zrealizowano sześć o wartości 250,7 tys. zł,
- 2024 r. – zaplanowano 32 zadania na kwotę 641 tys. zł (w tym 20 zadań obejmujące zakup tablic edukacyjnych z montażem na kwotę 120 tys. zł), do 30 kwietnia 2024 r. zrealizowano cztery o wartości 391,6 tys. zł.

Najistotniejsze przyczyny niezrealizowania zaplanowanych zadań inwestycyjnych to: polecenia Dyrektora Generalnego LP wstrzymujące lub przesuwające realizację na

⁹ Dz.U. z 2023 r. poz. 725.

¹⁰ Dz.U. 2023 poz. 2383.

¹¹ Zabudowane budynkami mieszkalnymi, samodzielными lokalami mieszkaniowymi oraz grunty z budynkami mieszkalnymi w budowie

rok kolejny¹²; brak ofert w postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych¹³; zakupy środków trwałych, ze względu na ich wartość, ze środków bieżących.

Nakłady inwestycyjne na: roboty budowlane wynosiły – 461,7 tys. zł, środki trwałe – 424,5 tys. zł, wartości niematerialne i prawne – 100,2 tys. zł. Zostały one sfinansowane środkami własnymi RDLP.

W okresie objętym kontrolą, RDLP zakupiła następujące środki trwałe: samochód osobowy Volkswagen ARTEON (209,7 tys. zł), dwa agregaty prądotwórcze (154 tys. zł), zestaw do wideokonferencji (24,1 tys. zł), dron (13,5 tys. zł) oraz ruter UTM (23 tys. zł). Oględziny zakupionych środków trwałych wykazały, że były one wykorzystywane w bieżącej działalności Dyrekcji.

(akta kontroli tom I str. 156-161, 269-304)

3.2. RDLP nie miała magazynu środków trwałych zakupionych a nieużytkowanych (np. stanowiących rezerwę komputerów, drukarek, skanerów itp.). Dyrektor RDLP wyjaśnił, że środki trwałe bezpośrednio po zakupie, były przekazywane do użytkowania osobom materialnie odpowiedzialnym. Według Dyrektora, szeroka oferta dostępności rynku powoduje, że nieuzasadnionym ekonomicznie byłby zakup środków trwałych na stan magazynu.

(akta kontroli tom I str. 171-174)

3.3. Analiza dwóch zadań inwestycyjnych: pn. Przebudowa rozdzielnic i linii zasilających dla zespołów prądotwórczych w obiektach RDLP oraz pn. Dostawa samochodu osobowego, wykazała co następuje.

A. Zakres przedmiotowy tych zadań inwestycyjnych odpowiadał celom realizowanym przez Dyrekcję. Realizacja przebudowy rozdzielnic i linii zasilających uzasadniona była m.in. potrzebą zabezpieczenia budynków w alternatywne źródła energii i dostosowanie rozdzielnic pod przyłącz stacji ładowania pojazdów elektrycznych¹⁴. Dostawa samochodu osobowego wynikała z bieżących potrzeb.

B. Wykonawcy ww. zadań zostali wybrani w trybie podstawowym bez przeprowadzenia negocjacji, na podstawie art. 275 pkt 1 ustawy z dnia 11 września 2019 r. *Prawo zamówień publicznych*¹⁵ (dalej: ustawy *Pzp.*), z tym że:

- procedurę udzielenia zamówienia na realizację zadania przebudowy rozdzielnic i linii zasilających przeprowadził Dyrektor RDLP – zadanie realizowane było na przełomie 2023-2024 r.,
- procedurę udzielenia zamówienia na dostawę samochodu osobowego Dyrektor RDLP zlecił Zakładowi Usługowo-Produkcyjnemu Lasów Państwowych w Łodzi (ZUP-LP), który z tego tytułu doliczył dodatkowe koszty w wysokości 13,7 tys. zł (7% wartości dostawy). Zadanie zostało zrealizowane w 2021 r.

Dyrektor RDLP wyjaśnił, że ZUP-LP jest jednostką organizacyjną LP, utworzoną do realizacji zadań gospodarczych w zakresie działalności usługowej i handlowej na rzecz jednostek organizacyjnych LP, w celu ułatwienia procesu zakupów. RDLP w 2021 r. posiadała tylko jednego pracownika zajmującego się zamówieniami publicznymi. Jego zakres obowiązków nie obejmował wyłącznie zagadnień z zakresu zamówień publicznych dla biura Dyrekcji. Okres pomiędzy październikiem a grudniem każdego roku był czasem udzielania najważniejszych zamówień jakimi były zamówienia na usługi leśne, których wartość w 2021 r. przekraczała 200 mln. zł.

¹² Dotyczy. zakupów programów komputerowych, środków trwałych oraz wykonania robót budowlanych,

¹³ Np. Przebudowa powierzchni utwardzonych na działkach RDLP – likwidacja kanału w 2021 r. i 2022 r.

¹⁴ [Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) Najwyższa Izba Kontroli wyłączyła jawność informacji zawartej w niniejszym przypisie.]

¹⁵ Dz.U. z 2023 r. poz. 1605.

Dyrektor stwierdził, że zakup samochodu poprzez ZUP-LP był uzasadniony faktem dysponowania przez ww. Zakład wiedzą oraz doświadczeniem niezbędnymi do opracowania opisu przedmiotu zamówienia na dostawę tego pojazdu. Według Dyrektora, zakup samochodu osobowego w ZUP-LP, nie był działaniem niegospodarnym ówczesnego Dyrektora RDLP.

C. Wartość szacunkowa zadania przebudowy rozdzielnic i linii zasilających wynosiła 146,7 tys. zł netto (180,4 tys. zł brutto). Plan finansowy RDLP na 2023 r. na realizację tego zadania przewidywał nakłady inwestycyjne 22 tys. zł, a prowizorium i plan zasadniczy na 2024 nie przewidywały nakładów na to zadanie.

Wartość szacunkowa dostawy samochodu wynosiła 194 tys. zł brutto. Plan finansowo-gospodarczy RDLP na 2021 r. na jego realizację przewidywał 150 tys. zł.

D. Z prowadzonych postępowań sporządzono protokoły zawierające informacje wymagane art. 72 ust. 1 ustawy *Pzp*. Umowy na realizację tych zadań inwestycyjnych zawarto na podstawie warunków ustalonych w postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych.

W umowie z 15 grudnia 2021 r. zawartej pomiędzy ZUP-LP a wybranym Wykonawcą, na dostawę samochodu osobowego, ustalono cenę realizacji zadania na kwotę 196 tys. zł brutto, a termin dostawy na 23 grudnia 2021 r. Zadanie to zostało zrealizowane 22 grudnia 2021 r., a w dniu następnym samochód wprowadzono do ewidencji środków trwałych. Faktura z dnia 20 grudnia 2021 r. wystawiona przez ZUP-LP na dostawę samochodu w kwocie 209,7 tys. zł¹⁶ została zapłacona przez RDLP 30 grudnia 2021 r. (w wymaganym terminie płatności).

W umowie z dnia 6 listopada 2023 r. na wykonanie przebudowy rozdzielnic i linii zasilających, określono cenę realizacji zadania 188 tys. zł netto (231,2 tys. zł brutto), a termin jego wykonania na 58 dni od podpisania umowy. Zadanie to zostało zrealizowane w terminie wynikającym z umowy. Zakończenie robót nastąpiło 3 stycznia 2024 r., a fakturę za jego realizację zapłacono 1 lutego 2024 r. (w wymaganym terminie płatności). W dniu 28 stycznia 2024 r. poniesione nakłady inwestycyjne zwiększyły wartość środków trwałych.

(akta kontroli tom I str. 179-304)

4.1. W zakresie ilości pozyskania drewna wykazanej w planach finansowo-gospodarczych nadzorowanych nadleśnictw przeprowadzono następujące analizy.

A. *Użytkowania rębne i przedrębne na podstawie sprawozdania Ipir-8* – w której określano m.in. miąższościowe i powierzchniowe użytkowanie rębne i przedrębne, cięcia przygodne w ramach miąższościowego użytkowania rębne i nierębne, cięcia rębne nieprojektowane w PUL.

B. *Realizacji zadań określonych w PUL* – w których określano: zadania wg PUL w zakresie etatu pozyskania grubizny, wykonanie narastająco na koniec poszczególnych lat, procent realizacji PUL, pozostałą ilość drewna do wykonania wg założeń PUL, procent odchyleń od 1/10 etatu określonego w PUL.

C. *Planowania rozmiaru pozyskania grubizny* – w których określano: realizację etatu cięcia na koniec roku poprzedniego, planowany rozmiar cięć w roku bieżącym, średnioroczny poziom pozyskania drewna w okresie obowiązywania PUL¹⁷.

¹⁶ ZUP-LP obciążył RDLP dodatkowymi kosztami w wysokości 7% wartości dostawy (tj. 13,7 tys. zł)

¹⁷ Była to wyjściowa ilość pozyskania drewna do ujęcia w prowizorium planu finansowo-gospodarczego.

Dane trzech Nadleśnictw: Bircza, Krasiczyn i Strzyżów¹⁸ ujęte w ww. analizach, były prawidłowe i wynikały z PUL, planów finansowo-gospodarczych, Systemu Informatycznego Lasów Państwowych (SILP) oraz innych dokumentów źródłowych.

(akta kontroli tom I str. 323-347, 358-370)

Ilości pozyskania drewna wykazane w planach finansowo-gospodarczych na lata 2020-2024 trzech ww. Nadleśnictw, były ustalone na podstawie ww. analiz, z tym że:

- w 2023 do planu Nadleśnictwa Krasiczyn i Strzyżów wprowadzono większe ilości drewna niż wynikające z analiz (odpowiednio o: 4,5 tys. m³ i 14,5 tys. m³), z uwagi na upływ czasu realizacji PUL i potrzeby hodowlane drzewostanu,
- w 2024 r. do planu Nadleśnictwa Bircza wprowadzono mniejszą ilość drewna o 27 tys. m³ (o 21,4%) niż wynikającą z analiz, z uwagi na Polecenie Minister Klimatu i Środowiska z dnia 8 stycznia 2024 r. w sprawie wstrzymania/ograniczenia pozyskania drewna w wybranych nadleśnictwach¹⁹.

Ww. analizy wykazywały odchylenia planowanej ilości pozyskania drewna przyjętej przez nadleśnictwa od średniorocznego dziesięcioletniego limitu określonego w PUL. Dla trzech ww. Nadleśnictw odchylenia wynosiły:

- w 2020 r. – brak odchyleń,
- w 2021 r. i w 2022 r.: Bircza – 2%, Krasiczyn i Strzyżów – brak odchyleń,
- w 2023 r.: Bircza – 3%, Strzyżów – 1%, Krasiczyn – brak odchyleń,
- w 2024 r.: Bircza – 6%, Krasiczyn – 3%, Strzyżów – brak odchyleń.

Stwierdzone odchylenia były uwzględniane w planowanej ilości pozyskania drewna w kolejnych latach obowiązywania PUL²⁰.

W okresie objętym kontrolą, PUL dla dziewięciu nadleśnictw wyekspirowały (upłynął dla nich termin ważności). W latach, w których upływały terminy ważności PUL, ww. analizy, wykazały że: w siedmiu nadleśnictwach realizacja etatu cięć określonego w PUL wynosiła 100%, w jednym – 99%, a w kolejnym – 94%.

(akta kontroli tom I str. 358-360, 366-389)

4.2. Planowane w latach 2020-2023 poziomy pozyskania drewna wynosiły [w m³]: od 2048,8 tys. do 2120 tys., a zrealizowane od 1861,5 tys. do 2085,3 tys., co stanowiło od 90,9% do 98,4% planu²¹.

Zastępca Dyrektora RDLP ds. gospodarki leśnej, w sprawie ilości drewna pozyskanej w 2020 r. i 2023 r. w stosunku do planowanej ilości wyjaśnił, że lata te były okresem głębokiej dekonunktury gospodarczej, wywołanej epidemią wirusa SARS-CoV-2 oraz wojną w Ukrainie. Problemy nabywców drewna spowodowały odstępowanie od umów sprzedaży i korzystanie z możliwości stworzonych przez tarczę antykrzysową, która dopuszczała takie rozwiązanie, bez obciążenia ich karami.

(akta kontroli tom I str. 407-411, tom II str. 223-226)

4.3. Ilość drewna sprzedanego przez nadzorowane nadleśnictwa we wszystkich kanałach dystrybucji²² wynosiła [w m³]: w 2020 r. 1832,4 tys., w 2021 r. 2028,8 tys., w 2022 r. 2049,5 tys., w 2023 r. 1867,5 tys., a w I kwartale 2024 r. 478,2 tys.

¹⁸ Nadleśnictwa objęte kontrolą NIK w tym samym temacie.

¹⁹ Skutki wynikające z tego Polecenia Ministra, przedstawiono w dalszej części niniejszego wystąpienia.

²⁰ Stwierdzone nadwyżki/niedobory cięć drewna odpowiednio zwiększały/zmniejszały planowane ilości pozyskania drewna w kolejnych latach, w stosunku do średniorocznych poziomów określonych w PUL.

²¹ W 2020 r. plan – 2048,8 tys., wykonanie – 1861,5 tys. (90,9%), w 2021 r. plan – 2079,8 tys., – wykonanie 2033,5 tys. (97,8%), w 2022 r. plan – 2120,0 tys., wykonanie – 2085,3 tys. (98,4%), w 2023 r. plan – 2089,5 tys., wykonanie – 1942,2 tys. (93,0%), w 2024 r. plan – 2050,5 tys., wykonanie w I kwartale 2024 r. – 466,2 tys. (22,7%).

²² Sprzedaż: ofertowa, na submisjach, detaliczna, energetyczna i techniczna, z wyłączeniem puli na potrzeby własne (z wyłączeniem kierunków rozchodu 10, 12, 14 i 16).

W porównaniu do oferty sprzedaży drewna określonej przez Dyrektora Generalnego LP²³ stanowiło to w latach 2020-2023, od 90,4% do 98,3%, a w I kwartale 2024 r. 23,6%.

Ilości sprzedanego drewna w danym roku, w stosunku do ilości sprzedanego drewna w roku poprzednim, przedstawiały się następująco: w 2021 r. – 110,7%, w 2022 r. – 101%, a w 2023 r. – 91,1%.

Zastępca Dyrektora RDLP ds. gospodarki leśnej wskazał, że po recesji związanej z epidemią nastąpił masowy napływ środków pieniężnych do przedsiębiorstw i konsumentów w ramach walki państw z kryzysem. Doprowadziło to do znakomitej koniunktury na rynku drzewnym w 2021 r. i 2022 r. Natomiast w 2023 r. nastąpiło wyraźne pogorszenie. Drugim, istotnym czynnikiem utrudniającym wykonanie planów, były problemy z zakontraktowaniem usług leśnych.

(akta kontroli tom I str. 390-391, 399-405, tom II str. 218-222)

W latach 2020-2023 ilość sprzedanego drewna wynosiła łącznie 7778,1 tys. m³. Sprzedaż drewna w poszczególnych kanałach (pulach) dystrybucji, wynosiła: ofertowa – 6704,1 tys. m³ (86,2%), detaliczna – 817,2 tys. m³ (10,5%), techniczna – 243,9 tys. m³ (3,1%), energetyczna – 6,5 tys. m³ (0,1%), submisja – 6,4 tys. m³ (0,1%).

(akta kontroli tom I str. 390-394, tom II str. 218-244)

4.4. Przychody ze sprzedaży drewna²⁴ wynosiły: w 2020 r. 390 284,6 tys. zł, (92,4% planu), w 2021 r. 468 700,7 tys. zł, (108,7%), w 2022 r. 707 171,3 tys. zł, (115,5%), w 2023 r. 671 912 tys. zł, (95,9%), a w I kwartale 2024 r. 153 832,8 tys. zł, (24,4%). Średnie ceny sprzedaży 1 m³ drewna co roku wzrastały i wynosiły od 213 zł do 360 zł, a w I kwartale 2024 r. 322 zł.

(akta kontroli tom I str. 395-398)

4.5. Ilość drewna cennego sprzedanego w ramach submisji przeprowadzonej przez RDLP w każdym roku przekraczała ofertę sprzedaży określoną przez Dyrektora Generalnego LP i przedstawiała się następująco [w m³]: w 2020 r. 1572 (154% oferty Dyrektora Generalnego LP), w 2021 r. 1769 (170%), w 2022 r. 1451 (128%), w 2023 r. 1618 (114%), a w 2024 r. 1619 (123%).

Zastępca Dyrektora ds. gospodarki leśnej wyjaśnił, że ilości drewna na submisję nie dało się dokładnie zaplanować na podstawie szacunków brakarskich (ocena na pniu przed ścięciem drzewa). Po ścinie każda kłoda była oceniana i kwalifikowana przez ekspertów z zakresu towaroznawstwa leśnego - brakarzy regionalnych, pod kątem wystawienia jej na submisji. W wielu przypadkach drewno nie przewidziane do wystawienia na submisji, po ocenie eksperckiej było kierowane do takiej sprzedaży. Zastępca Dyrektora podkreślił pozytywny efekt ekonomiczny takiej sprzedaży, gdyż ceny drewna sprzedawanego w ramach submisji były kilkukrotnie wyższe od cen możliwych do uzyskania w przypadku jego przeznaczenia do sprzedaży „masowej”.

(akta kontroli tom I str. 390-391, 399-403, 412-416, tom II str. 218-222)

4.6. Ilości rozchodu i wartości przychodów z tytułu sprzedaży drewna w ramach dostaw wewnątrzwspólnotowych²⁵ przedstawiały się następująco:

- w 2020 r.: ilość – 7826 m³, przychód – 2092 tys. zł,
- w 2021 r.: ilość – 18 681 m³, przychód – 8612,4 tys. zł,
- w 2022 r.: ilość – 12 622 m³, przychód – 7945,8 tys. zł,

²³ Załącznik nr 6 do decyzji Dyrektora Generalnego LP w sprawie kryteriów, parametrów i sposobu wartościowania ofert zakupu oraz regulaminów sprzedaży w Portalu Leśno-Drzewnym i aplikacji internetowej e-drewno.

²⁴ Bez rozchodu na potrzeby własne.

²⁵ Kierunek rozchodu nr 19.

- w 2023 r.: ilość – 19 560 m³, przychód – 10 631,1 tys. zł,
- w 2024 r. (I kwartał): ilość – 5333 m³, przychód – 3302,1 tys. zł.

W ww. latach w nadzorowanych nadleśnictwach nie występowała sprzedaż drewna w ramach eksportu²⁶.

(akta kontroli tom I str. 395-398)

4.7. Powierzchnie zrealizowanych w latach 2020-2023 odnowień i zalesień w skali nadzorowanych nadleśnictw corocznie wzrastały i wynosiły od 1980 ha do 2940,5 ha. Powierzchnie zrealizowanych zalesień i odnowień w trzech wybranych Nadleśnictwach przedstawiały się następująco:

- w Birczy – w latach 2020-2022 corocznie wzrastały i wynosiły od 93,48 ha do 150,26 ha, a w 2023 r. spadły do 138,51 ha,
- w Krasiczynie – w latach 2020-2022 corocznie wzrastały i wynosiły od 46,75 ha do 52,33 ha, a w 2023 r. spadły do 39,31 ha,
- w Strzyżowie – w latach 2020-2022 wahały się w przedziale od 29,85 ha do 53,81 ha, a w 2023 r. wynosiły 218,41 ha.

W Nadleśnictwie Strzyżów w 2023 r. zrealizowane odnowienia obejmowały 198,36 ha odnowień naturalnych oraz 20,05 ha zaplanowanych odnowień z sadzenia (tzw. sztucznych)²⁷.

(akta kontroli tom I str. 417-420, tom II str. 223-226)

4.8. Analiza użytkowania przedrębego trzech Nadleśnictw wykazała, że w latach 2020-2023 powierzchnie cięć przedstawiały się następująco:

- w Birczy – corocznie wzrastały i wynosiły od 691,54 ha do 1071,48 ha,
- w Krasiczynie – corocznie malały i wynosiły od 762,31 ha do 1052,73 ha,
- w Strzyżowie – wahały się w przedziale od 583,69 ha do 973,74 ha.

W I kwartale 2024 r. w ww. Nadleśnictwach pozyskano od 13% do 19% założonej ilości drewna z użytkowania przedrębego²⁸.

(akta kontroli tom I str. 421-425)

5. W okresie objętym kontrolą, proces opracowywania projektów PUL został zakończony dla 11 nadleśnictw²⁹. Projekty te nie dotyczyły otuliny parków narodowych i nie były one uzgadniane z ich dyrektorami. Każdy z ww. projektów wymagał uzgodnień i opinii Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie (RDOŚ), w zakresie stopnia i szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko oraz w zakresie zadań ochronnych w PUL (z wyjątkiem Nadleśnictwa Tuszyna). Dla ośmiu projektów były to opinie pozytywne, a dla trzech (projekty: Mielec, Tuszyna i Narol) opinie z uwagami.

Uwagi RDOŚ dla projektów PUL ww. Nadleśnictw dotyczyły braku zapisów dotyczących wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej wynikających z rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie *wymagań dobrej praktyki w gospodarce leśnej*³⁰. Dodatkowo w opiniach dla Nadleśnictw: Mielec i Narol wskazano uwagi dotyczące nieaktualnych list (wykazów) podanych aktów prawnych. W podsumowaniach sporządzania projektów PUL ww.

²⁶ Kierunek rozchodu nr 18.

²⁷ Rok 2023 r. był dla Nadleśnictwa Strzyżów ostatnim rokiem realizacji PUL na lata 2014-2023 i trwających prac urzędniowych nad kolejnym PUL na lata 2024-2033. Opisany w trakcie inwentaryzacji lasu rozmiar powierzchniowych odnowień naturalnych, został zaewidencjonowany w systemie informatycznym Nadleśnictwa i wpłynął na zwiększenie rozmiaru odnowień z tamtego okresu.

²⁸ Powierzchnia użytkowania przedrębego jest wykazywana po zamknięciu danej pozycji cięć. Na dzień 3 czerwca 2024 r. większość pozycji cięć było otwartych – były tam prowadzone prace, w związku z tym powierzchnie nie były jeszcze znane.

²⁹ Ustrzyki Dolne, Lesko, Rymanów, Lubaczów, Głogów, Kolbuszowa, Sieniawa, Leżajsk, Mielec, Tuszyna i Narol.

³⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 672.

trzech Nadleśnictw, Dyrektor RDLP stwierdził, że projekty te zostały sporządzone na 1 stycznia 2023 r. i nie było możliwe zamieszczenie w nich informacji o wdrożeniu ww. rozporządzenia w sprawie wymagań dobrej praktyki w gospodarce leśnej, które weszło w życie 26 kwietnia 2023 r. Dyrektor wskazał, że przepisy tego rozporządzenia były realizowane w praktyce. Pozostałe uwagi Dyrektora RDOŚ zostały uwzględnione w projektach PUL.

W okresie objętym kontrolą, nie składano zażaleń do ministra właściwego do spraw środowiska³¹ na postanowienia RDOŚ dotyczące zakresu zadań ochronnych w PUL. Do dnia 24 września 2019 r. tj. do zmiany ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko³², do projektów PUL wymagane były uzgodnienia i opinie Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie, które w każdym przypadku były pozytywne.

(akta kontroli tom I str. 426-685, tom II str. 227-270)

6. W okresie trwania epidemii wirusa SARS-CoV-2, Komisje Założeń Planu (KZP), obradowały według zmienionej procedury³³.

Analiza dokumentacji trzech projektów PUL³⁴ wykazała co następuje.

Na podstawie zaleceń Zastępcy Dyrektora Generalnego LP, Dyrektor RDLP sporządził *Terminarz opracowania założeń projektów PUL dla Nadleśnictw Mielec, Narol i Tuszyna w związku z wprowadzeniem ograniczeń wynikających z rozprzestrzeniania się koronawirusa*. Informacja o przystąpieniu do sporządzenia projektów PUL dla ww. Nadleśnictw, została podana do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej RDLP (BIP) 8 lipca 2020 r. Informacji takiej nie zamieszczono w prasie lokalnej ze względu na występujący stan epidemii.

Zastępca Dyrektora ds. gospodarki leśnej wyjaśnił, że ze względu na panującą epidemię wirusa SARS-CoV-2, zalecony przez Dyrektora Generalnego LP sposób postępowania zakładał rezygnację z ogłaszania w prasie oraz zapraszanie na posiedzenia KZP organizacji i urzędów zainteresowanych tematyką planowania urządzeniowego. W tym czasie wszystkie instytucje państwowe i samorządowe w kraju, na skutek wprowadzonych przez Ministra Zdrowia zakazów, nie mogły przyjmować stron. Zamieszczenie ogłoszenia w prasie i na tablicach ogłoszeń w takiej sytuacji stało się bezcelowe.

(akta kontroli tom I str. 426-685, tom II str. 230-270)

Zgodnie z wymogami ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku, 10 sierpnia 2020 r. w BIP, na okres 21 dni zostały zamieszczone z możliwością pobrania: referaty Nadleśniczego, koreferaty Naczelnika Wydziału Urządzania Lasu RDLP oraz mapy obszarów chronionych i funkcji lasu. W okresie publikacji tych dokumentów przewidziano możliwość składania uwag i wniosków, które w przewidzianym terminie nie wpłynęły do RDLP.

W opracowanym terminarzu Dyrektor RDLP określił składy komisji KZP dla każdego z ww. Nadleśnictw. Komisje w ograniczonych składach, zostały zwołane na 15 września 2020 r., a protokoły z ich posiedzeń Dyrektor podpisał w terminach od

³¹ W oparciu o art. 28 ust. 11b ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336).

³² Dz. U. z 2023 poz. 1094, zwana dalej ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku.

³³ Pismem z 29 kwietnia 2020 r. Zastępca Dyrektora Generalnego ds. Gospodarki Leśnej, zaakceptował schemat organizacji KZP podczas epidemii, zaproponowany przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Pile oraz przekazał to pismo pozostałym regionalnym dyrekcjom LP, z zaleceniem stosowania opisanego w nim schematu postępowania na czas trwania epidemii.

³⁴ Nadleśnictw: Mielec, Tuszyna i Narol

3 do 30 listopada 2020 r.³⁵ Protokoły te oraz inne dokumenty³⁶, nie zostały podane do publicznej wiadomości bezpośrednio po ich podpisaniu, co przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli tom I str. 435-543)

Informacje dotyczące terminów i podstawowych założeń Narad Techniczno-Gospodarczych (NTG) dla ww. trzech Nadleśnictw, zostały opublikowane w BIP, prasie o zasięgu lokalnym, na tablicach ogłoszeń oraz przesłane do odpowiednich podmiotów w terminach od 19 do 21 września 2022 r. Narady te odbyły się w okresie od 31 października do 4 listopada 2022 r., z przebiegu których sporządzono protokoły, podpisane przez Dyrektora RDLP 2 lutego 2023 r.³⁷

W dniu 1 czerwca 2023 r. podano do publicznej wiadomości: w BIP, w prasie lokalnej i na tablicach ogłoszeń, informacje o miejscu i terminie wyłożenia do wglądu projektów PUL oraz informacje o sposobie, miejscu i terminie składania uwag i wniosków do tych projektów.

Zastępca Dyrektora ds. gospodarki leśnej RDLP wyjaśnił, że jednym z elementów projektu PUL, który podlegał upublicznieniu był zakres zadań ochronnych opracowany w ramach PUL dla części obszarów Natura 2000. Projekt tego dokumentu po akceptacji na NTG podlegał uzgodnieniu z Dyrektorem RDOŚ. Równolegle z opracowaniem projektów PUL dla Nadleśnictw Mielec i Tuszyna prowadzono procedurę zmiany decyzji o uznaniu części lasów za ochronne. Na posiedzeniach NTG dla tych Nadleśnictw dokonano akceptacji projektu zamian lokalizacji tych lasów. Wniosek podlegał opiniowaniu przez właściwe terytorialnie rady gmin w trybie art. 16 ust 2 ustawy z dnia 28 września 1991 r. *o lasach*³⁸. Termin opiniowania przez rady gmin wniosków o uznaniu lasów za ochronne z uwzględnieniem procedury uzupełniającej zakończył się 8 kwietnia 2023 r. Elementem upublicznienia projektu PUL musiała być wydawana przez Ministra Klimatu i Środowiska stosowna decyzja w tej sprawie i takie decyzje zostały wydane 23 maja 2023 r. – dla Nadleśnictwa Mielec i 30 maja 2023 r. – dla Nadleśnictwa Tuszyna.

(akta kontroli tom I str. 544-685)

W procesie sporządzania projektów PUL dla ww. trzech Nadleśnictw, nie została zwołana Komisja Projektu Planu³⁹.

(akta kontroli tom I str. 427)

7. Ilości sprzedaży⁴⁰ drewna średniowymiarowego stosowego na cele opałowe (S4) w nadleśnictwach przedstawiały się następująco [w m³]: w 2020 r. – 56,9 tys., w 2021 r. – 57,9 tys., w 2022 r. – 101,4 tys., w 2023 r. – 120,2 tys., a w I kwartale 2024 r. – 26,1 tys.

W latach 2022 i 2023 nastąpił wysoki wzrost sprzedaży drewna S4, w stosunku do lat poprzednich – w 2022 r. rozchód drewna wynosił 175,3% rozchodu roku

³⁵ Protokoły KZP dotyczące projektów PUL Nadleśnictw: Mielec, Tuszyna Narol nie zawierały daty ich podpisywania przez Dyrektora RDLP – dla celów kontroli przyjęto że jest to data ostatniego podpisu osób sporządzających protokoły.

³⁶ Uzgodnione z RDOŚ zakresy i stopnie szczegółowości informacji wymaganych w prognozach oddziaływania sporządzanych projektów PUL na środowisko.

³⁷ Protokoły NTG dotyczących projektów PUL Nadleśnictw: Mielec, Tuszyna Narol nie zawierały daty ich podpisywania przez Dyrektora RDLP – dla celów kontroli przyjęto że jest to data ostatniego podpisu osób sporządzających protokoły.

³⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 530.

³⁹ Zarządzenie nr 75 Dyrektora Generalnego LP z dnia 5 grudnia 2019 r. w sprawie nowelizacji „Instrukcji urzędzenia lasu” stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr 55 Dyrektora Generalnego LP z dnia 21 listopada 2011 r., uchyliło § 128 Instrukcji, dotyczący zwoływania Komisji Projektu Planu.

⁴⁰ Bez ilości rozchodowanych na potrzeby własne (kierunki rozchodu 10, 12, 14, 16).

poprzedniego, a w 2023 r. – 118,4% roku poprzedniego. Średnia cena sprzedaży tego drewna wahała się od 120 zł za 1 m³ w 2021 r. do 200 zł za 1 m³ w 2024 r.

Dyrektor RDLP wyjaśnił, że główną przyczyną gwałtownego wzrostu poziomu sprzedaży drewna opałowego S4 w latach 2022-2023 była destabilizacja krajowego rynku surowców energetycznych (w tym węgla i drewna) po wybuchu wojny w Ukrainie.

Dyrektor wskazał, że Dyrektor Generalny LP decyzją nr 42/2022 z 26 maja 2022 r.⁴¹ postanowił zapewnić odbiorcom indywidualnym ciągłą dostępności drewna opałowego, a ewentualny brak podaży mógł mieć wyłącznie charakter czasowy. Również w piśmie DGLP z dnia 26 maja 2022 r. zawarto rekomendację, aby nie podnosić cen detalicznych drewna S4.

Według Dyrektora, istotny wpływ na poziom rozchodu drewna S4 w 2023 r. miało wydanie przez Dyrektora Generalnego LP polecenia wstrzymania sprzedaży drewna S2AP klientom indywidualnym, zawarte w notatce służbowej z dnia 2 stycznia 2023 r. z narady naczelników Wydziałów Gospodarki Drewnem, przekazane do nadleśnictw.

(akta kontroli tom II str. 3, 65-70)

Ilości sprzedaży drewna średniowymiarowego stosowego ogólnego przeznaczenia (S2AP) przedstawiały się następująco [w m³]: w 2020 r. – 97,7 tys., w 2021 r. – 137,1 tys., w 2022 r. – 163,3 tys., w 2023 r.: – 189,4 tys., a w I kwartale 2024 r. – 62,2 tys. W ww. okresie wystąpił stały wzrost sprzedaży drewna S2AP. Średnia cena sprzedaży tego drewna w latach 2020-2023 sukcesywnie wzrastała i wynosiła za 1 m³ od 138 zł (w 2020 r.) do 264 zł (w 2023 r.), a w I kwartale 2024 r. wyniosła 211 zł.

(akta kontroli tom II str. 4-6)

W latach 2020 - I kwartał 2024, Inspekcja Lasów Państwowych (ILP) przeprowadziła 14 kontroli okresowych w nadleśnictwach nadzorowanych przez RDLP⁴², Wyniki tych kontroli nie wykazały nieprawidłowości w zakresie klasyfikacji drewna średniowymiarowego (grupy S tj. sortymentów: S2A, S2B, S2AP i S4).

(akta kontroli tom II str. 31)

Decyzją nr 42 Dyrektora Generalnego LP z 26 maja 2022 r. postanowiono m.ni., że drewno sortymentu S2AP niesprzedane w ramach puli ofertowej może być przeniesione do sprzedaży detalicznej oraz dopuszczono możliwość gromadzenia większych zapasów drewna S2AP i S4 do sprzedaży w okresie późniejszym.

W okresie objętym kontrolą, brakarze regionalni RDLP przeprowadzili 115 kontroli terenowych z zakresu gospodarki drewnem, z których sporządzili notatki służbowe. Analiza 10 losowo wybranych notatek⁴³ sporządzonych po wydaniu ww. decyzji nr 42 Dyrektora Generalnego LP wykazała, że podczas tych inspekcji brakarze sprawdzili łącznie 2,9 tys. m³ drewna grupy S i nie stwierdzili błędów w klasyfikacji tego typu drewna, z tym że w Nadleśnictwach Lutowska i Lubaczów, stwierdzono błędy w pomiarach mas stosów drewna tej grupy. Błędy dotyczyły zarówno niedoszacowania (łącznie 2,4m³), jak i przeszacowania (łącznie 4,73m³).

⁴¹ „Wytoczne kierunkowe wspierające możliwość nabywania przez konsumentów – odbiorców indywidualnych – surowca drzewnego do celów opałowych”.

⁴² W roku 2020 w Nadleśnictwach: Leżajsk, Lutowska, Baligród i Stuposiany. W roku 2021 w Nadleśnictwach: Cisna i Komańcza. W roku 2022 w Nadleśnictwach: Mielec, Narol i Tuszyna. W roku 2023 w Nadleśnictwach: Bircza, Brzozów, Dynów i Oleszyce. W roku 2024 w Nadleśnictwie Kołaczyce.

⁴³ Notatki: z dnia 28 marca 2024 r. (znak ED.092.3.3.2024), z dnia 24 kwietnia 2024 r. (znak ED.092.3.6.2024), z dnia 29 marca 2023 r. (znak ED.092.3.5.2023), z dnia 20 marca 2023 r. (znak ED.092.3.2.2023), z dnia 26 kwietnia 2023 r. (znak ED.092.3.10.2023), z dnia 1 czerwca 2023 r. (znak ED.092.3.15.2023), z dnia 13 września 2023 r. (znak ED.092.3.28.2023), z dnia 19 maja 2022 r. (znak ED.092.3.16.2022), z dnia 27 maja 2022 r. (znak ED.092.3.21.2022) i z dnia 29 listopada 2022 r. (znak ED.092.3.36.2022).

Ponadto, w ramach weryfikacji wykonywania postanowień decyzji nr 42/2022 z 26 maja 2022 r., na pisemne polecenie DGLP, w okresie od 29 sierpnia do 7 października 2022 r. brakarze regionalni przeprowadzili w dziewięciu nadleśnictwach⁴⁴ czynności lustracyjno-kontrolingowe. Kontrolingiem objęto ogółem 36 leśnictw (ponad 10% ogólnej liczby leśnictw w nadzorowanych nadleśnictwach) wyznaczonych w oparciu o ocenę sprzedaży detalicznej drewna na potrzeby ludności. Przeprowadzony kontroling nie wykazał istotnych nieprawidłowości.

(akta kontroli tom II str. 7-84)

Według wyjaśnień Dyrektora, RDLP nie jest w stanie określić (lub oszacować) ilości drewna S4, która mogłaby być zakwalifikowana jako sortyment wyższej klasy jakości (S2AP, S2A, S2B), w związku z Decyzją Dyrektora Generalnego LP nr 42/2022 z 26 maja 2022 r. Dyrektor stwierdził, że sortymenty S4 i S2AP mają zbliżone parametry jakościowo-wymiarowe, natomiast wymagania jakościowe drewna S2B, S2A są zdecydowanie wyższe.

(akta kontroli tom II str. 65-84)

Po wydaniu decyzji Dyrektora Generalnego LP nr 42/2022 z dnia 26 maja 2022 r. występowały przypadki przekwalifikowania drewna z sortymentu S4 do innego sortymentu grupy S (S2AP lub S2A), co przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli tom II str. 65-84)

8. W latach 2020 - I kwartał 2024, RDLP nie posiadała certyfikacji Forest Stewardship Council (FSC) sprzedawanego drewna. Jak wyjaśnił Dyrektor RDLP, Dyrekcja w 2003 r. przystąpiła do audytu w systemie FSC, jednak tego certyfikatu nie przyjęła. RDLP odesłała dokumentację dotyczącą FSC bez podpisu⁴⁵. W ww. sprawie toczyło się postępowanie sądowe względem firmy certyfikującej, zakończone prawomocnym wyrokiem z dnia 21 grudnia 2006 r. na korzyść Dyrekcji.

W ww. okresie, Dyrektor RDLP nie podejmował działań zmierzających do pozyskania certyfikatu FSC, z uwagi na m.in.: niezakończoną rewizję Krajowego Standardu Gospodarki Leśnej FSC oraz opinię Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej⁴⁶. Według Dyrektora RDLP, brak certyfikatu FSC nie wpływał negatywnie na osiąganе wyniki sprzedaży drewna. Dyrektor wskazał, że w latach 2020 – I kwartał 2024 Dyrekcja uzyskiwała jedne z najwyższych w kraju średnie ceny sprzedaży drewna ogółem.

W ww. okresie nadzorowane nadleśnictwa nie zgłaszały Dyrektorowi RDLP potrzeby certyfikacji gospodarki leśnej w systemie FSC, natomiast w tej sprawie do RDLP wpłynęło jedno pismo od przedsiębiorcy z branży drzewnej⁴⁷.

Dyrektor wyjaśnił, że nieposiadanie przez RDLP certyfikatu, nie wyklucza posługiwania się przez przedsiębiorców nabywających surowiec, znakiem FSC.

⁴⁴ Dukla, Głogów, Jarosław, Kołaczyce, Krasiczyn, Lubaczów, Mielec, Oleszyce, Ustrzyki Dolne.

⁴⁵ Z powodu braku profesjonalizmu audytorów firmy, niejasnych procedur i wymagań wychodzących poza prawo polskie, brak partnerskich relacji oraz wyczerpanie możliwości zgłaszania zastrzeżeń do FSC jako firmy nie akredytowanej w Polsce.

⁴⁶ Na wniosek Dyrektora Generalnego LP z dnia 21 listopada 2023 r. Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej sporządziła opinię dotyczącą projektu nowej umowy licencyjnej na System Certyfikacji FSC. W opinii tej wskazano wątpliwości dotyczące postanowień projektu tej umowy. Zdaniem Dyrektora uwagi ww. opinii są wiążące w zakresie warunków uzyskania certyfikatu FSC.

⁴⁷ Przedsiębiorca branży drzewnej w piśmie z 8 stycznia 2021 r. wskazał potrzebę uzyskania certyfikatu FSC przez Dyrekcję, co miało wpłynąć na zwiększenie ilości zakupionego przez niego drewna. Ponadto wskazał, że brak certyfikacji FSC zakupionego surowca powoduje spadek jego konkurencyjności na rynku. Ten sam przedsiębiorca pismem z 25 maja 2022 r. przekazanym do reprezentantów FSC w Polsce stwierdził min., że w ówczesnej sytuacji gospodarczej w Polsce certyfikat FSC nie dawał żadnych wartości dodanych dla biznesu drzewnego, a drewno bez tego certyfikatu było sprzedawane w dużych ilościach. Przedsiębiorca również wskazał, że certyfikacja FSC niosła duże ryzyko inwigilowania polskich podmiotów gospodarczych przez obcą organizację.

Podmioty wymagające certyfikacji mogły ją przeprowadzać na własny koszt w terminie uzgodnionym z nadleśnictwami. Dyrektor wskazał, że w okresie objętym kontrolą, na terenie Nadleśnictw Ustrzyki Dolne i Stuposiany, odbyły się dwa zakończone pozytywną oceną audyty w ramach procedur drewna kontrolowanego FSC.

Od 2012 r. RDLP posiadała certyfikat zrównoważonej gospodarki leśnej w systemie Programu Uznania Systemów Certyfikacji Lasów (PEFC)⁴⁸. W okresie objętym kontrolą, obowiązywały trzy umowy zawarte pomiędzy RDLP, a jednostkami certyfikującymi i nadzorującymi PEFC⁴⁹. RDLP nie analizowała potencjalnych skutków zaniechania certyfikatu FSC i kontynuacji PEFC.

(akta kontroli tom II str. 85-213)

9.1. Dnia 8 stycznia 2024 r. Minister Klimatu i Środowiska wystosowała do Dyrektora Generalnego LP polecenie dotyczące wstrzymania/ograniczenia pozyskania drewna do 30 czerwca 2024 r. w określonych lasach znajdujących się w zarządzie Regionalnych Dyrekcji w Białymstoku, Krośnie, Radomiu, Wrocławiu i Gdańsku. Poleceniem Ministra z dnia 13 czerwca 2024 r. termin tych obostrzeń został wydłużony do 30 września 2024 r. Dyrektor Generalny LP przekazał do właściwych Dyrektorów Regionalnych, polecenie Ministra z prośbą o przygotowanie stosownych analiz i jego wdrożenie. Dyrektor RDLP przekazał pismo Dyrektora Generalnego LP do Nadleśnictw: Baligród, Bircza, Cisna, Dukla, Komańcza, Lutowiska, Rymanów i Stuposiany, z poleceniem natychmiastowego wdrożenia ustaleń zawartych w ww. korespondencji.

W dniu 24 stycznia 2024 r. Dyrektor RDLP przedstawił Dyrektorowi Generalnemu LP wyniki przeprowadzonych analiz, z których wynikało że:

- łączna powierzchnia lasów objętych ww. obostrzeniami na obszarze ośmiu Nadleśnictw wyniosła 18,8 tys. ha, w tym 12,2 tys. ha na terenie Nadleśnictwa Bircza (co stanowiło 41% jego powierzchni),
- szacunkowa ilość drewna, która nie zostanie pozyskana do wyekspirowania obowiązujących PUL wynosiła 284,4 tys. m³,
- w 2024 r., PUL przewidywały na obszarach objętych obostrzeniami pozyskanie 86,5 tys. m³ drewna o wartości rynkowej ok. 27,5 mln zł.

W analizie Dyrektor zwrócił uwagę na konieczność realizacji umów zawartych z wykonawcami prac leśnych, opiewających na łączną kwotę 19,2 mln zł, których nie można było kontynuować z powodu braku szczegółowych wytycznych.

Na podstawie ww. polecenia Ministra, m.in. w planie finansowo-gospodarczym na 2024 r. Nadleśnictwa Bircza, przewidziano pozyskanie drewna na poziomie niższym o 27 tys. m³ (o 21,4%) niż wynikało to z obowiązującego PUL.

Według art. 6 ust. 1 pkt. 6 ustawy o *lasach*, PUL jest podstawowym dokumentem gospodarki leśnej opracowywanym dla określonego obiektu, zawierającym opis i ocenę stanu lasu oraz cele, zadania i sposoby prowadzenia gospodarki leśnej. Zgodnie z art. 7 ww. ustawy, trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według PUL.

Zdaniem NIK, polecenie Ministra i działania podjęte przez Dyrektora RDLP na ich podstawie, naruszały postanowienia przywołanych wyżej przepisów ustawy o *lasach*.

Dyrektor RDLP wyjaśnił, że nie podjął działań mających na celu odstąpienie od realizacji założeń PUL, lecz zatrzymał wykonanie zadań na okres do 30 czerwca br. zgodnie z poleceniem Ministra. Dokonano również jego analizy w aspekcie

⁴⁸ Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes.

⁴⁹ Umowa ZG.0270.1.2018 z dnia 12 lutego 2018 r., umowa ZG.0152.1.22.2020 z dnia 19 stycznia 2021 r., umowa ZG.271.1.2024 z dnia 13 marca 2024 r.

merytorycznym i ekonomicznym, a wszelkie wątpliwości i uwagi zawarto w piśmie z 24 stycznia 2024 r., skierowanym do Dyrektora Generalnego LP.

Dyrektor wskazał, że podejmował działania zmierzające do zminimalizowania negatywnego oddziaływania skutków przedmiotowego polecenia, w szczególności w odniesieniu do sektora usług leśnych, a ocenę sytuacji przekazał do DGLP.

Na bazie przeprowadzonych analiz Dyrektor zaproponował modyfikację wprowadzonych obostrzeń, polegającą na zastosowaniu zmian cięć w ramach, zaplanowanych w PUL zabiegów. Dyrektor stwierdził, że polecenia Ministra spotkały się z negatywną oceną społeczną w ramach konsultacji społecznych przeprowadzonych w okresie od 5 do 12 czerwca 2024 r.

(akta kontroli tom IV str. 430-453, 485-487, tom III str. 482-529)

9.2. Minister Klimatu i Środowiska pismem z dnia 12 kwietnia 2024 r.⁵⁰ zwróciła się do Dyrektora Generalnego LP o wstrzymanie prac rębnych na terenie jednego z kompleksów leśnych Nadleśnictwa Kołaczyce, do czasu oceny sprawy przez *Zespół ds. wzmocnienia ochrony lasów cennych przyrodniczo i ważnych społecznie*, powołany przez Ministra. Wniosek Ministra wynikał ze skargi złożonej przez osobę fizyczną, która wskazywała na niewłaściwie prowadzoną gospodarkę leśną na tym terenie. Dyrektor Generalny pismem z dnia 24 maja 2024 r. przekazał ww. skargę Dyrektorowi RDLP z wnioskiem o rozpoznanie sprawy, rozważenie przeprowadzenia kontroli terenowej oraz udzielenie odpowiedzi bezpośrednio Ministrowi. Dyrektor Generalny nie odniósł się bezpośrednio do wstrzymania prac wnioskowanych przez Ministra. W odpowiedzi z dnia 18 czerwca 2024 r. przekazanej Ministrowi, Dyrektor RDLP uznał skargę za bezzasadną w całości, gdyż w wyniku przeprowadzonego postępowania nie stwierdzono nieprawidłowości w realizacji gospodarki leśnej na wskazanym terenie. Spostrzeżenia skarżącego uznano za subiektywny odbiór prowadzonych prac leśnych.

Do czasu kontroli niniejszego zagadnienia (do 15 lipca 2024 r.) Dyrektor RDLP nie miał wiedzy, czy *Zespół ds. wzmocnienia ochrony lasów cennych przyrodniczo i ważnych społecznie*, dokonał oceny przedmiotowej sprawy. Według Dyrektora, polecenie Ministra, było nadal obowiązujące lecz bezprzedmiotowe, gdyż prace zaplanowane na 2024 r. na wskazanym terenie, zostały wykonane wcześniej.

(akta kontroli tom IV str. 452-482)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dwa zadania inwestycyjne objęte próbą kontroli, zostały zrealizowane w kwotach przekraczających planowane nakłady inwestycyjne, przewidziane na ich realizację.

W 2021 r. RDLP zakupiła samochód osobowy o wartości 209,7 tys. zł brutto, w sytuacji gdy plan finansowo-gospodarczy na 2021 r. na realizację tego zadania przewidywał środki w wysokości 150 tys. zł.

W okresie lipiec 2023 r. – styczeń 2024 r. RDLP realizowała zadanie inwestycyjne w zakresie przebudowy rozdzielnic i linii zasilających w dwóch budynkach Dyrekcji, z tym że w lipcu 2023 r. została wykonana dokumentacja techniczna tego zadania o wartości 11,8 tys. zł brutto, a w okresie listopad 2023 r. – styczeń 2024 r. wykonano roboty budowlane o wartości 231,2 tys. zł. Faktura za opracowanie dokumentacji technicznej została zapłacona w 4 sierpnia 2023 r., a fakturę za roboty budowlane zapłacono 1 lutego 2024 r. Plan finansowo-gospodarczy RDLP na 2023 r.

⁵⁰ Pismo zostało podpisane z upoważnienia Ministra przez Dyrektora Departamentu Leśnictwa i Łowiectwa, który jednocześnie był, członkiem Zespołu ds. wzmocnienia ochrony lasów cennych przyrodniczo i ważnych społecznie – organ pomocniczy ministra właściwego ds. środowiska.

przewidywał na realizację tego zadania nakłady inwestycyjne 22 tys. zł, a prowizorium oraz plan finansowo-gospodarczy zasadniczy na 2024 r. nie przewidywały nakładów inwestycyjny na to przedsięwzięcie.

Realizacja zadań inwestycyjnych przekraczających planowane nakłady inwestycyjne, stanowiła naruszenie § 6 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie *szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe*⁵¹, który stanowi że podstawą gospodarki finansowej jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych są sporządzone przez nie roczne plany finansowo-gospodarcze.

Dyrektor RDLP w sprawie przekroczenia planowanych nakładów inwestycyjnych na zakup samochodu osobowego w 2021 r. wyjaśnił, że opracowując plan finansowo-gospodarczy, na podstawie rozeznania rynku wprowadzono zakup samochodu osobowego w wysokości 150 tys. zł brutto. Wyższy niż planowany koszt zakupu samochodu wynikał m.in. z: skomplikowanej sytuacji na rynku motoryzacyjnym spowodowanym m.in. pandemią i spadkiem wartości złotego do euro; brak nowych samochodów osobowych dostępnych od ręki oraz ogólnego wzrostu cen samochodów w wyniku załamania łańcuchów dostaw.

W wyniku przeprowadzonego postępowania ZUP-LP zwrócił się do Dyrektora RDLP o wyrażenie zgody na zwiększenie kwoty przeznaczonej na sfinansowanie zamówienia do kwoty 196 tys. zł, co zostało zaakceptowane. Wartość zakupionego samochodu wraz z dostawą oraz kosztami postępowania naliczonymi przez ZUP-LP wynosiła łącznie 209,9 tys. zł.

Dyrektor RDLP w sprawie przekroczenia planowanych nakładów na przebudowę rozdzielnic i linii zasilających wyjaśnił, że szacunkowy koszt wykonania zadania wynosił 181 tys. zł brutto. Na podstawie wniosku z dnia 22 sierpnia 2023 r. została zwiększona zaplanowana kwota na realizację tego zadania z kwoty 22 tys. zł na 181 tys. zł. W wyniku przeprowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego cena za wykonanie zadania wynosiła 231,2 tys. zł brutto. Komisja przetargowa zaproponowała zwiększenie kwoty na sfinansowanie tego zamówienia, a Dyrektor RDLP zatwierdził propozycję Komisji. Termin zakończenia robót oraz ich odbiór nastąpił w roku następnym (2024). Dyrektor stwierdził, że prace nad Prowizorium planu finansowo-gospodarczego na 2024 r. rozpoczęto w lipcu 2023 r. i zakończone zostały 13 października 2023 r. W prowizorium planu na 2024 r. nie uwzględniono przedmiotowych zadań ze względu na ich planowaną realizację i zakończenie w 2023 r. W związku z powyższym, przedmiotowe zadania nie zostały ujęte we wniosku do założeń planu finansowo-gospodarczego RDLP na 2024 r. W trakcie realizacji zadań wykonawca zapewniał, że zostaną one ukończone do końca 2023 r.

(akta kontroli tom I str. 156-161, 179-266, 269-316)

NIK stwierdza, że w trakcie kontroli nie przedstawiono zmiany planu finansowo-gospodarczego RDLP obowiązującego w 2023 r., na podstawie której zwiększono planowane nakłady inwestycyjne na realizację ww. zadania z 22 tys. zł na 181 tys. zł. (co wskazano w wyjaśnieniach). Ponadto z umowy zawartej z wykonawcą wynikało że zadanie zostanie zakończone w styczniu 2024 r., a faktura za roboty budowlane w całości została zapłacona 1 lutego 2024 r.

2. Protokoły z posiedzeń KZP zawierające założenia do PUL Nadleśnictw: Mielec Narol i Tuszyna, nie zostały podane do publicznej wiadomości bez zbędnej zwłoki, po ich podpisaniu, co było wymagane art. 39 ust. 1 ustawy o *udostępnianiu informacji*

⁵¹ Dz. U. Nr 134 poz. 692.

o środowisku oraz § 125 ust. 2 pkt 8 lit c) *Instrukcji urządzania lasu*⁵². Ww. protokoły Dyrektor RDLP podpisał w następujących terminach⁵³:

- dotyczący projektu PUL Nadleśnictwa Mielec – 12 listopada 2020 r.,
- dotyczący projektu PUL Nadleśnictwa Tuszyna – 3 listopada 2020 r.,
- dotyczący projektu PUL Nadleśnictwa Narol – 30 listopada 2020 r.

Protokoły posiedzeń KZP oraz inne dokumenty⁵⁴, zostały podane do publicznej wiadomości 27 stycznia 2021 r., poprzez ich zamieszczenie w BIP RDLP oraz publikacji na tablicach ogłoszeń i w lokalnej prasie informacji o terminie i miejscu wyłożenia do wglądu tych dokumentów. Protokoły opublikowano od 58 do 85 dni po ich podpisaniu przez Dyrektora RDLP.

Zastępca Dyrektora ds. gospodarki leśnej wyjaśnił, że zgonie z zapisem § 125 ust. 2 pkt 3 znowelizowanej *Instrukcja urządzania lasu*, dyrektor regionalny powinien wystąpić, w terminie do trzech miesięcy po KZP, z wnioskiem do regionalnego dyrektora ochrony środowiska o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania PUL na środowisko oraz obszary Natura 2000 lub z wnioskiem o odstąpienie od sporządzania tej prognozy. Dyrektor RDLP przesłał takie wnioski do RDOŚ w dniu 10 grudnia 2020 r.

Uzgodnienie zakresu i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania PUL na środowisko oraz obszary Natura 2000 przez RDOŚ dla wymienionych Nadleśnictw wpłynęło w dniu 18 grudnia 2020 r. W okresie pomiędzy 18 grudnia 2020 r., a 27 stycznia 2021 r., kiedy nastąpiło upublicznienie dokumentów przeprowadzono ponowną weryfikację danych na mapach obszarów chronionych i funkcji lasu oraz przygotowano treść i zarezerwowano termin zamieszczenia ogłoszenia upublicznienia w lokalnej prasie.

Zastępca Dyrektora wskazał, że termin upublicznienia założeń do projektów PUL nie wpłynął negatywnie na kolejny etap opracowania, czyli na opracowanie specyfikacji warunków zamówienia oraz przystąpienie do wyboru wykonawcy projektu PUL.

(akta kontroli tom I str. 439-543, 559-562, tom II str. 227-270)

NIK nie podziela argumentów przedstawionych w wyjaśnieniach. Zgodnie z przywołanymi wyżej przepisami, protokoły z posiedzeń KZP zawierające założenia do PUL, powinny zostać podane do publicznej wiadomości bez zbędnej zwłoki, po ich podpisaniu przez Dyrektora RDLP.

3. W związku z decyzją Dyrektora Generalnego LP nr 42/2022 z dnia 26 maja 2022 r., od dnia jej wejścia w życie do 31 marca 2024 r., w 14 nadleśnictwach wystąpiły 264 przypadki przekwalifikowania łącznie 2405 m³ drewna z sortymentu S4 do innego sortymentu grupy S, z tego: w 245 przypadkach do sortymentu S2AP w ilości 2249 m³ i w 19 przypadkach do sortymentu S2A w ilości 153 m³ ⁵⁵. Przekwalifikowanie drewna z sortymentu S4 do wyżej kategorii typu S, świadczy o wcześniejszym nieprawidłowym kwalifikowaniu drewna do sortymentu S4. Drewno to powinno być zakwalifikowane w trakcie jego pozyskania do właściwej kategorii odpowiednio S2AP lub S2A. Najwięcej przypadków przekwalifikowania drewna S4 do innego sortymentu grupy S wystąpiło: w Nadleśnictwie Jarosław 136 przypadków –

⁵² Załącznik do zarządzenia nr 55 Dyrektora Generalnego LP z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie *Instrukcji urządzania lasu* (ZU-7019-72/2011)

⁵³ Protokoły KZP dotyczące projektów PUL Nadleśnictw: Mielec, Tuszyna Narol nie zawierały daty ich podpisywania przez Dyrektora RDLP – dla celów kontroli przyjęto że jest to data ostatniego podpisu osób sporządzających protokół.

⁵⁴ Uzgodnione z RDOŚ zakresy i stopnie szczegółowości informacji wymaganych w prognozach oddziaływania sporządzanych projektów PUL na środowisko.

⁵⁵ Różnica w ilościach drewna przekwalifikowanego z S4 do innych kategorii grupy S wynika z różnych współczynników zamiennych.

obejmujących 1306 m³, w Nadleśnictwie Lubaczów 53 przypadki – 400 m³, w Nadleśnictwie Narol 19 przypadków – 239 m³.

Dyrektor wyjaśnił, że przyczyny przemanipulowania drewna S4 na sortymenty S2A i S2AP były następujące: [1] 2071 m³ – brak możliwości sprzedaży drewna na rynku detalicznym (przespecyfikowane drewno skierowano do sprzedaży hurtowej), [2] 240 m³ – błędy w odbiorze jakościowym drewna, stwierdzone w toku kontroli wewnętrznej, [3] 58 m³ – pomyłki w przyjęciu drewna na ewidencję, [4] 33 m³ – inne, potrzeba utrzymania stałego (rotacyjnego) zapasu drewna S2AP przeznaczonego na produkcję peletu przez LP, przeznaczenie drewna na słupki grodzieńowe.

Dyrektor wskazał, że drewno w ilości 2071 m³ zostało odebrane jako S4 w celu zrealizowania postanowień Decyzji nr 42/2022 Dyrektora Generalnego LP z 26 maja 2022 r. mówiącej o konieczności zaspokajania potrzeb opałowych lokalnej ludności oraz na skutek polecenia wstrzymania sprzedaży drewna S2AP klientom indywidualnym, zawartego w notatce służbowej z 2 stycznia 2023 r. z narady naczelników Wydziałów Gospodarki Drewnem. W związku z brakiem chętnych do zakupu detalicznego, drewno przeklasyfikowano i skierowano do sprzedaży hurtowej. W pozostałych przypadkach przyczyną odebrania drewna jako S4, był najczęściej błąd ludzki, polegający na nieprawidłowym określeniu jakości lub omyłkowym wprowadzeniu do ewidencji magazynowej.

Naczelnik Wydziału Gospodarki Drewnem RDLP wskazał, że sortymenty S4 i S2AP mają bardzo zbliżone wymagania jakościowe, a ceny sprzedaży tych sortymentów w 2024 r. za 1 m³ wynosiły odpowiednio: 195 zł i 208 zł

(akta kontroli tom II str. 65-84, tom III str. 482-530)

NIK wskazuje, że w latach 2022-2023 średnie ceny sprzedaży 1 m³ drewna sortymentu S4 wynosiły odpowiednio: 152 zł i 185 zł, a sortymentu S2AP: 275 zł i 264 zł.

(akta kontroli tom II str. 3-4)

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK, Dyrektor RDLP prawidłowo gospodarował majątkiem Dyrekcji, a stwierdzone nieprawidłowości nie miały znacząco negatywnego wpływu na tę działalność.

Udostępnianie podmiotom zewnętrznym zbędnych nieruchomości zarządzanych przez RDLP, było celowe i gospodarne, a umowy zawarte w tym zakresie zabezpieczały jej interes. Należne przychody z tego tytułu zostały prawidłowo pobrane i rozliczone.

Zatwierdzanie planów finansowo-gospodarczych nadzorowanych nadleśnictw poprzedzone było rzetelnymi analizami uwzględniającymi poziomy pozyskania drewna wynikające z PUL.

W procesie opracowania projektów PUL zapewniono w wymaganym zakresie udział właściwych organów i innych podmiotów oraz społeczeństwa, z tym że protokoły z posiedzeń KZP zawierające założenia do PUL trzech analizowanych nadleśnictw, nie zostały podane do publicznej wiadomości bez zbędnej zwłoki, po ich podpisaniu. Było to działanie niezgodne z postanowieniami § 125 ust. 2 pkt 8 lit c) *Instrukcji urządzania lasu*.

Dyrektor w ramach sprawowanego nadzoru weryfikował działalność nadleśnictw w zakresie sprzedaży drewna do celów opałowych. Kontrola wykazała, że w nadzorowanych nadleśnictwach wystąpiły 264 przypadki przekwalifikowania 2405 m³ drewna z sortymentu S4 do innego sortymentu grupy S (S2AP i S2A), co wskazuje że podczas jego pozyskania zostało ono błędnie zaklasyfikowane do sortymentu S4.

Realizowane zadania inwestycyjne wpisywały się w zakres działalności prowadzonej przez RDLP. Analiza dwóch przedsięwzięć inwestycyjnych: dostawy samochodu osobowego i przebudowy rozdzielnic i linii zasilających dla zespołów prądotwórczych w obiektach RDLP wykazała, że nakłady poniesione na ich realizację były wyższe niż zaplanowane środki na ten cel. Umowy na realizację tych przedsięwzięć poprzedzono odpowiednimi procedurami przewidzianymi ustawą *Pzp*, a także zostały one prawidłowo i terminowo rozliczone.

OBSZAR

2. Gospodarowanie środkami finansowymi przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych

Opis stanu faktycznego

1.1. Zatrudnienie ogółem w RDLP na koniec poszczególnych lat 2020-2023 i I kwartału 2024 r. wynosiło od 73 do 75 pracowników, a średnia liczba etatów wynosiła od 71,27 do 74,82, z tego odpowiednio:

- w Służbie Leśnej: od 43 do 44 pracowników, średnia liczba etatów od 42,57 do 44,
- na stanowiskach nierobotniczych poza Służbą Leśną: od 27 do 30 pracowników, średnia liczba etatów od 25,27 do 29,82,
- na stanowiskach robotniczych od jednego do dwóch pracowników, średnia liczba etatów od 1,76 do dwóch.

Koszty wynagrodzeń brutto w latach 2020-2023 sukcesywnie wzrastały i wynosiły od 8080,1 tys. zł do 11 257,6 tys. zł⁵⁶, a w I kwartale 2024 r. – 2630,8 tys. zł, z tego odpowiednio:

- koszty wynagrodzeń Służby Leśnej: od 5657,2 tys. zł do 7810,8 tys. zł, a w I kwartale 2024 r. 1775,6 tys. zł,
- koszty wynagrodzeń stanowisk nierobotniczych poza Służbą Leśną: od 2230,9 tys. zł do 3160,4 tys. zł, a w I kwartale 2024 r. 739,9 tys. zł,
- koszty wynagrodzeń stanowisk robotniczych: od 191,9 tys. zł do 286,5 tys. zł, a w I kwartale 2024 r. 115,3 tys. zł.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w poszczególnych okresach wynosiło od 9,5 tys. zł do 12,8 tys. zł⁵⁷ (z tym że w I kwartale 2024 r. spadło do 11,7 tys. zł). Przeciętne wynagrodzenie w grupach zawodowych wynosiło:

- w Służbie Leśnej od 10,7 tys. zł do 15,1 tys. zł⁵⁸ (w I kwartale 2024 r. spadło do 13,8 tys. zł),
- na stanowiskach nierobotniczych poza Służbą Leśną od 7,4 tys. zł do 9,4 tys. zł⁵⁹ (w I kwartale 2024 r. spadło do 8,2 tys. zł),
- na stanowiskach robotniczych od 8 tys. do 11,9 tys. zł⁶⁰, a w I kwartale 2024 r. wzrosło do 19,2 tys. zł⁶¹.

W RDLP wystąpiły następujące zmiany w strukturze zatrudnienia:

- odejścia z pracy⁶²: w 2020 r., w 2022 r. i w I kwartale 2024 r. – po jednym pracowniku w każdym z tych lat, w 2021 r. – trzech, a w 2023 r. – dwóch,
- przejście na emeryturę/rentę: w 2020 r. i w 2021 r. – po dwóch pracowników, w 2022 r. – trzech, a w 2023 r. i w I kwartale 2024 r. – po jednym pracowniku,

⁵⁶ W 2020 r. – 8080,1 tys. zł, w 2021 r. – 9579,9 tys. zł, w 2022 r. – 10 972,9 tys. zł, w 2023 r. – 11 257,6 tys. zł.

⁵⁷ W 2020 r. – 9,5 tys. zł, w 2021 r. – 11,1 tys. zł, w 2022 r. – 12,5 tys. zł, w 2023 r. – 12,8 tys. zł.

⁵⁸ W 2020 r. – 10,7 tys. zł, w 2021 r. – 12,8 tys. zł, w 2022 r. – 14,7 tys. zł, w 2023 r. – 15,1 tys. zł.

⁵⁹ W 2020 r. – 7,4 tys. zł, w 2021 r. – 8,2 tys. zł, w 2022 r. – 9,3 tys. zł, w 2023 r. – 9,4 tys. zł.

⁶⁰ W 2020 r. – 8 tys. zł, w 2021 r. – 9,3 tys. zł, w 2022 r. – 10,4 tys. zł, w 2023 r. – 11,9 tys. zł.

⁶¹ Na wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w tej grupie pracowników wpływ miała m.in. wypłata odprawy w związku z przejściem na emeryturę pracownika. Wartość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w I kwartale 2024 r. na stanowiskach robotniczych bez uwzględnienia ww. odprawy wynosiła 9,1 tys. zł.

⁶² Do innej jednostki w ramach PGL LP lub poza PGL LP.

– inne⁶³: w 2020 r. i w 2023 r. – po dwóch pracowników, w 2021 r. – czterech, w 2022 r. – trzech, a w I kwartale nie wystąpiły takie przypadki.

W ww. okresie nie wystąpiły awanse ze stanowisk robotniczych do Służby Leśnej oraz nie zmieniano formy zatrudnienia z cywilnoprawnej na umowę o pracę.

(akta kontroli tom II str. 271-274)

1.2. W latach 2020 – I kwartał 2024 Dyrektor RDLP zawarł 30 umów o pracę z 16 osobami⁶⁴. Oprócz tego z dwoma osobami zawarto trzy stosunki pracy na podstawie powołania. Podstawę zawarcia pierwszych umów o pracę stanowiły następujące okoliczności: odbycie stażu (siedmiu pracowników), rekrutacja wewnętrzna (trzech pracowników, w tym dwóch po odbyciu stażu), rekrutacja zewnętrzna (jeden pracownik), indywidualna zgoda Dyrektora Generalnego LP (czterech pracowników), przeniesienia pomiędzy jednostkami LP (trzech pracowników).

Analiza dokumentacji zatrudnienia w RDLP 10 pracowników⁶⁵ wykazała co następuje.

A. Rekrutacje wewnętrzne i zewnętrzne, przeprowadzono zgodnie z procedurami wewnętrznymi⁶⁶ oraz na podstawie odpowiednich zgód Dyrektora Generalnego LP. Ogłoszenia o przeprowadzaniu tych postępowań zostały zamieszczone odpowiednio: dla rekrutacji wewnętrznych – na Portalu PGL LP, a dla rekrutacji zewnętrznej – na stronie internetowej RDLP i w Powiatowym Urzędzie Pracy w Krośnie. Do weryfikacji składanych dokumentów i oceny kandydatów, Dyrektor RDLP powołał ośmioosobową Komisję. Z przeprowadzonych postępowań sporządzono protokoły, w których opisano ich przebieg i podano rekomendację do nawiązania stosunku pracy.

Zatrudniania w celu odbycia stażu dokonano wg. uregulowań wewnętrznych⁶⁷ oraz pisma z 2 czerwca 2021 r. Dyrektora Generalnego *w sprawie spójnej polityki kadrowej*⁶⁸.

Zatrudnianie na podstawie indywidualnych zgód Dyrektora Generalnego LP oraz przeniesienia pomiędzy jednostkami PGL LP odbywało się na wniosek Dyrektora RDLP zatwierdzony przez Dyrektora Generalnego LP⁶⁹.

B. Dwie osoby zatrudnione w celu odbycia stażu posiadały wykształcenie wyższe leśne, a ich wynagrodzenie zasadnicze zostało określone na poziomie przeciętnego wynagrodzenia w RDLP na równorzędnych stanowiskach. Pozostałe osiem analizowanych osób (w trakcie zawierania pierwszej umowy o pracę):

– miały wykształcenia wyższe: leśne (pięciu pracowników) oraz odpowiednio: ekonomiczne, administracyjne i budowlane,

⁶³ Urlop na poratowanie zdrowia, urlop bezpłatny.

⁶⁴ Występowały przypadki, że z nowozatrudnionym pracownikiem w RDLP zawierane były dwie lub trzy umowy na kolejne okresy, np.: umowa o pracę na staż, umowa o pracę na czas określony, umowa o pracę na czas nieokreślony.

⁶⁵ Czterech zatrudnionych na podstawie rekrutacji wewnętrznej i zewnętrznej, oraz po dwóch losowo wybranych zatrudnionych na podstawie: indywidualnej zgody Dyrektora Generalnego LP, odbycia stażu, przeniesienia pomiędzy jednostkami LP.

⁶⁶ Zarządzenie nr 24 Dyrektora Generalnego LP z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania dobrych praktyk w zakresie oceny pracowników rekrutacji i selekcji oraz zatrudnienia, zarządzenie nr 22 Dyrektora RDLP w sprawie zasad prowadzenia naborów na wolne stanowiska pracy w RDLP i nadzorowanych przez RDLP nadleśnictwach

⁶⁷ Zarządzenie nr 59 Dyrektora Generalnego LP z dnia 7 września 2012 r. w sprawie stażu absolwentów w LP

⁶⁸ GK.013.195.2021

⁶⁹ Z 30 września 2020 r. GK.013.114.2020, z 15 lipca 2021 r. GK.013.251.2021, z 22 czerwca 2022 r. GK.013.81.2022 oraz z dnia 13 października 2023 r. GK.013.306.2023

- posiadały minimum roczny staż pracy w jednostkach PGL LP (siedmiu pracowników)⁷⁰ oraz 2,5 staż pracy w zakresie finansów i rachunkowości⁷¹,
- miały określone wynagrodzenie zasadnicze odpowiednio: na poziomie przeciętnego wynagrodzenia zasadniczego w RDLP na równorzędnych stanowiskach (dwie osoby), na poziomie niższym od 6,5% do 17,4% od ww. przeciętnego wynagrodzenia (pięć osób) i na poziomie wyższym o 10,1% od ww. przeciętnego wynagrodzenia (jedna osoba).

(akta kontroli tom II str. 275-382, tom III str. 95-135)

1.3. W latach 2020-2022 z trzema pracownikami RDLP zawarto umowy zlecenia w przedmiocie pełnienia obowiązków regionalnego instruktora SILP⁷². Podstawę zawarcia ww. umów stanowił § 2 ust. 6 zarządzenia nr 31 Dyrektora Generalnego LP z dnia 18 września 2017 r. w sprawie zasad funkcjonowania i zasad bezpieczeństwa systemu informatycznego w PGL LP oraz stosowne decyzje Dyrektora RDLP w sprawie powołania kadry instruktorów regionalnych SILP RDLP⁷³. Umowy zawierane były odrębnie na poszczególne lata ww. okresu⁷⁴. Łącznie koszty wynagrodzeń wypłaconych na podstawie ww. umów wynosiły 67,1 tys. zł, z tego w 2020 r. – 21,9 tys. zł, a w 2021 r. i 2022 r. po 22,6 tys. zł.

Zakres zadań wykonywanych na podstawie ww. umów zleceń nie pokrywał się z zakresem czynności tych pracowników wykonywanych na podstawie umów o pracę.

(akta kontroli tom II str. 384-491, tom III str. 136)

1.4. W okresie objętym kontrolą, łączna wartość nagród wypłaconych pracownikom RDLP wynosiła 7635,8 tys. zł, z tego: w 2020 r. – 773,5 tys. zł, w 2021 r. – 1852,1 tys. zł, w 2022 r. – 2489,6 tys. zł, w 2023 r. – 2099,9 tys. zł, a w I kwartale 2024 r. – 420,6 tys. zł. Wypłaty te obejmowały nagrody: roczne, uznaniowe, specjalne uznaniowe, jubileuszowe, indywidualne za udział w zespole zadaniowym, nagrody dla Instruktorów Regionalnych SILP, nagrody dla Instruktora Strzelectwa Straży Leśnej.

Kontrolą objęto również trzy rodzaje nagród przyznanych w 2023 r.

A. Nagrody dla Instruktorów Regionalnych SILP o wartości łącznej 54 tys. zł – były to nagrody kwartalne wypłacone pięciu pracownikom w równej wartości po 2,7 tys. zł brutto, na podstawie wniosków Naczelnika Wydziału Informatyki zatwierdzonych przez Dyrektora lub jego Zastępcę. Podstawę przyznania tych nagród stanowił § 3 ust. 5 załącznika nr 1 do zarządzenia nr 50 Dyrektora Generalnego LP z dnia 19 maja 2022 r.⁷⁵ oraz pismo Dyrektora Generalnego LP z dnia 26 maja 2022 r. w którym wskazano, że dodatkowe wynagrodzenie dla Instruktorów Regionalnych SILP jest przyznawane przez Dyrektora RDLP w formie uznaniowych nagród specjalnych.

B. Nagrody dla Instruktora Strzelectwa Straży Leśnej o wartości łącznej 10,8 tys. zł – były to nagrody kwartalne w równej wartości po 2,7 tys. zł, wypłacone pracownikowi RDLP, na podstawie pism Dyrektora RDLP. Podstawę przyznania tych nagród stanowił § 6 ust. 1 zarządzenia nr 3 Dyrektora Generalnego LP z dnia 5 stycznia 2023 r. oraz pismo Dyrektora Generalnego LP z dnia 22 sierpnia 2022 r., według

⁷⁰ W przypadku dwóch pracowników było to 29 lat i 7 lat w jednostkach PGL LP.

⁷¹ Pracownik ten został zatrudniony w Wydziale Księgowości RDLP na podstawie rekrutacji zewnętrznej.

⁷² Z jednym pracownikiem w zakresie Leśne mapy numeryczne, a z dwoma w zakresie: Planowanie oraz System Raportowania Business Object.

⁷³ Decyzje: nr 3 z dnia 9 stycznia 2020 r., nr 151 z dnia 29 grudnia 2020 r. i nr 152 z dnia 17 grudnia 2021 r.

⁷⁴ W umowach wskazano, że zleceniobiorca zobowiązuje się wykonania przedmiotu umowy w ilości do 30 godzin w miesiącu. Umowy nie określały dni i godzin pełnienia obowiązków instruktora SILP.

⁷⁵ Zarządzeniem nr 50 zmieniono zarządzenie nr 31 Dyrektora Generalnego LP z dnia 18 września 2027 r. w sprawie zasad funkcjonowania i zasad bezpieczeństwa SILP – w § 3 ust. 5 wskazano że Instruktorzy Regionalni SILP otrzymują dodatkowe wynagrodzenie.

których Instruktorzy Strzelectwa otrzymują dodatkowe wynagrodzenia w formie uznaniowych nagród specjalnych.

C. Nagroda indywidualna o wartości 8 tys. zł wypłacona pracownikowi RDLP, w związku ze szczególnym zaangażowaniem w wykonywanie powierzonych zadań – nagroda wypłacona na podstawie pisma z dnia 26 października 2023 r. Dyrektora Generalnego LP, przyznającego tę nagrodę.

P.o. Naczelnika Wydziału Organizacji i Kadr RDLP, wyjaśniła że podstawę prawną przyznania w 2023 r. ww. nagród stanowił również m.in. § 32 ust. 1 lit b) Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników PGL LP⁷⁶.

(akta kontroli tom III str. 3-94, 140-157)

1.5. W okresie objętym kontrolą, dziewięciu pracownikom, w związku z ich przejściem na emeryturę lub rentę, wypłacono odprawy w łącznej wysokości 575,8 tys. zł, z tego: w 2020 r. – 85,6 tys. zł (dwóm pracownikom), w 2021 r. – 174,3 tys. zł (dwóm pracownikom), w 2022 r. – 194,3 tys. zł (trzem pracownikom), w 2023 r. – 60,6 tys. zł (jednemu pracownikowi), a w I kwartale 2024 r. – 60,9 tys. zł (jednemu pracownikowi).

Podstawę prawną wypłaty ww. odpraw stanowił § 34 Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników PGL LP, który stanowił, że wysokość odprawy pieniężnej wynosi, po przepracowaniu w PGL LP do 20 lat – 300%, a powyżej 20 lat – 600% podstawy wymiaru.

1.6. W okresie objętym kontrolą, nie wystąpiły spory sądowe z pracownikami RDLP.

(akta kontroli tom III str. 95-103, 137)

1.7. Liczba osób odbywających w RDLP praktyki studenckie/uczniowskie wynosiła: w 2020 r. – jedna osoba, w 2021 r. w 2022 r. i w 2023 r. – po trzy w każdym roku⁷⁷, a w I kwartale 2024 r. – dwie osoby. Pracownicy RDLP wykonujący zadania opiekunów ww. praktyk nie otrzymywali z tego tytułu dodatkowego wynagrodzenia.

Liczba osób odbywających w RDLP staże pracownicze wynosiła: w 2020 r. – cztery osoby, z tego jedna staż ogólny i trzy staże zawodowe⁷⁸, w 2021 r. – trzy osoby, z tego jedna staż ogólny i dwie staże zawodowe, w 2022 r. – jedna staż zawodowy, w 2023 r. i w I kwartale 2024 r. – dwie osoby staż zawodowy. Pracownicy RDLP wykonujący zadania opiekunów staży zawodowych otrzymywali z tego tytułu dodatki do wynagrodzeń, których łączna wartość wynosiła: w 2020 r. 2,7 tys. zł, w 2021 r. 5,6 tys. zł, w 2022 r. 5,9 tys. zł, w 2023 r. 3,5 tys. zł, a w I kwartale 2024 r. 1,6 tys. zł.

(akta kontroli tom III str. 95-103, 138-139)

2. Zasady organizacji i finansowania kosztów podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników PGL LP zostały uregulowane w zarządzeniu nr 86 Dyrektora Generalnego LP z dnia 19 września 2003 r. oraz w decyzji nr 7 Dyrektora Generalnego LP z dnia 27 stycznia 1994 r. w sprawie *podnoszenia kwalifikacji pracowników LP*.

W okresie objętym kontrolą, pięciu pracowników podnosiło kwalifikacje zawodowe, z tego: jeden – realizował studia licencjackie w zakresie Finansów i Rachunkowości

⁷⁶ Zgodnie z którym Pracodawcy mogą tworzyć następujące rodzaje nagród i premii (...) w ramach planowanych na dany rok środków na wynagrodzenia, w tym również nagrody okolicznościowe.

⁷⁷ Z tym że w 2022 r i 2023 r. praktykę studencką odbywała ta sama osoba.

⁷⁸ Staż zawodowy odbywał absolwent technikum lub studiów wyższych leśnych. Staż zawodowy odbywały pozostałe osoby np. kierowane przez Powiatowe Urzędy Pracy.

w Zarządzaniu, a czterech pracowników studia w zakresie Leśnictwa (jeden studia I stopnia inżynierskie, a trzech studia II stopnia).

Łączna wartość kosztów RDLP, tytułem dofinansowania czesnego ww. studiów wynosiła 5,7 tys. zł⁷⁹ i dotyczyła jednego pracownika realizującego studia w zakresie Finansów i Rachunkowości w Zarządzaniu.

Czterech pracowników podnoszących kwalifikacje korzystało ze zwolnień z pracy w celu udziału w zajęciach, natomiast żaden z nich nie korzystał z urlopu szkoleniowego.

(akta kontroli tom III str. 95-103, 158-167)

3.1. W okresie objętym kontrolą, pięciu pracowników RDLP, korzystało z dofinansowania studiów podyplomowych na kierunkach:

- Menadżerskie studia podyplomowe poziom MBA – księgowość w Wydziale Księgowości,
- MBA – Menadżer gospodarstwa leśnego – Starszy specjalista w Wydziale Kontroli i Audytu następnie Naczelnik Wydziału Infrastruktury Leśnej,
- Gospodarka finansowa w LP – Specjalista w Wydziale Gospodarki DREWNIEM,
- Kadry i płace z elementami HR – Starszy referent w Wydziale Organizacji i Kadr,
- Szacowanie nieruchomości – Starszy referent w Wydziale Stanu Posiadania.

Z ww. pracownikami Dyrektor RDLP, zawarł umowy w przedmiocie dofinansowania studiów podyplomowych, z tym że zgodnie z wnioskami, umowy z trzema pracownikami oprócz czesnego przewidywały również zwrot kosztów podróży. Łączne koszty dofinansowania studiów podyplomowych wynosiły 44,6 tys. zł, z tego: koszty czesnego – 30,8 tys. zł (pięciu pracowników), zwrot kosztów podróży – 13,8 tys. zł (trzech pracowników).

W ww. okresie, RDLP nie finansowała kosztów studiów MBA w Akademii Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu oraz w Collegium Humanum w Warszawie⁸⁰, a także Dyrekcja nie zatrudniała pracowników legitymujących się dyplomem tych uczelni.

(akta kontroli tom III str. 95-103, 169-198)

3.2. Dyrektor RDLP, w zakresie szkoleń pracowników wyjaśnił, że potrzeby w tym zakresie były przedmiotem corocznych analiz. W tym zakresie korzystano z bazy zawierającej: informacje o wykształceniu, ukończonych szkołach, wnioski kierowników komórek organizacyjnych i nadleśniczych, na podstawie których opracowywano roczne plany szkoleń. Również pracownicy poszczególnych wydziałów zgłaszali zapotrzebowania na szkolenia dotyczące ich zakresu czynności. Pracownicy uczestniczyli w szkoleniach, na podstawie rocznego planu szkoleń. Dyrektor stwierdził, że analizując potrzeby w tym zakresie można stwierdzić, że tematy szkoleń były zbieżne z zapotrzebowaniami pracowników.

(akta kontroli tom III str. 95-103)

3.3. W okresie objętym kontrolą RDLP zorganizowała 50 szkoleń z udziałem podmiotów zewnętrznych, których łączny koszt wyniósł 194,6 tys. zł. W szkoleniach tych uczestniczyli pracownicy RDLP oraz nadzorowanych nadleśnictw. Tematy szkoleń dotyczyły m.in.: leśnictwa, łowiectwa, obsługi specjalistycznych programów komputerowych, podatków i zamówień publicznych.

Analizą objęto trzy szkolenia, o najwyższych kosztach, w których uczestniczyło łącznie 121 pracowników LP (w tym dziewięciu pracowników RDLP) i ustalono co następuje.

⁷⁹ Przy łącznej wartości dofinansowania wynikającego z umowy 11,7 tys. zł.

⁸⁰ Od 26 czerwca 2024 r. – Uczelnia Biznesu i Nauk Stosowanych „Varsovia” w Warszawie.

A. Zamówienia na przeprowadzenie szkolenia pn. *Wystąpienia publiczne i prezentacja w LP – warsztaty z kamerą*, którego koszt wynosił 8,7 tys. zł dokonano na podstawie oferty przedstawionej przez wykonawcę. Szkolenie przeprowadzono 28 listopada 2022 r. w siedzibie Dyrekcji. Wyboru wykonawcy dokonano zgodnie z obowiązującym wówczas *Regulaminem udzielania zamówień do 130 tys. zł netto w RDLP*, z tym że na realizację ww. szkolenia nie sporządzono pisemnej umowy, co przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*, niniejszego wystąpienia. Płatności dokonano na podstawie wystawionej faktury w kwocie zgodnej z ofertą.

B. Zamówienia na *Szkolenie z zakresu ustawy Pzp*, którego koszt wynosił 13,2 tys. zł dokonano na podstawie ww. Regulaminu w trybie z wolnej ręki, po akceptacji wniosku przez Dyrektora RDLP. Szkolenie przeprowadzono w dniach 10-13 lipca 2023 r. w Ośrodku Szkoleniowo-wypoczynkowym w Cisnej. Płatności (proporcjonalnie do liczby uczestników) dokonano na podstawie umowy zlecenia i rachunku do tej umowy.

C. Zamawiającym szkolenie pn. *Przygotowanie i realizacja inwestycji budowlanych*, którego koszt wynosił 19,8 tys. zł było Nadleśnictwo Cisna. RDLP odpowiadała za spawy merytoryczne i koordynację szkolenia, a jego koszty zostały rozdzielone na odpowiednie jednostki proporcjonalnie do liczby uczestników. Szkolenie przeprowadzono w dniach 26-27 marca 2024 r. w ww. ośrodku. Procedury zamówień publicznych w tym zakresie przeprowadziło Nadleśnictwo Cisna.

(akta kontroli tom III str. 434-481)

4. W RDLP obowiązywały Regulaminy udzielania zamówień publicznych o wartości, do których nie stosowano ustawy *Pzp*⁸¹.

W uregulowaniach tych określono m.in. przedziały wartości zamówień, do których przypisano obowiązek stosowania odpowiednich procedur konkurencyjnych lub procedury zamówienia z wolnej ręki.

W zakresie zakupu usług obcych, kontrolą objęto koszty usług niematerialnych, których kwoty w okresie objętym kontrolą, wynosiły: obsługa prawna – 245,4 tys. zł⁸², doradztwa podatkowego – 13 tys. zł, doradztwa zamówień publicznych – 2,9 tys. zł. Umowy na wykonanie ww. usług zawarto bez stosowania procedur konkurencyjnych, po uzyskaniu zgody lub akceptacji wniosku przez Dyrektora RDLP, co było zgodne z postanowieniami ww. Regulaminów udzielania zamówień publicznych⁸³. Analiza lat 2022-2023 wykazała, że usługi te zrealizowano zgodnie z zawartymi umowami, prawidłowo je rozliczono i wpisywały się one w zadania realizowane przez Dyрекcję.

RDLP nie ponosiła kosztów usług: marketingowych, doradztwa związanego z zarządzaniem, doradztwa finansowo-księgowego, stosunków międzyludzkich i komunikacji społecznej, z wyjątkiem 2023 r., w którym zawarło umowę na prowadzenie kanału *Lasy podkarpackie*, w serwisie Tik Tok, o wartości 18,5 tys. zł.

(akta kontroli tom III str. 199-253)

⁸¹ Zarządzenia Dyrektora RDLP: Nr 13 z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania regulaminu udzielania zamówień do 30 tys. euro w RDLP, Nr 6 z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania regulaminu udzielania zamówień do 130 tys. zł w RDLP i Nr 14 z dnia 14 kwietnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania regulaminu udzielania w RDLP zamówień publicznych do których nie stosuje się przepisów ustawy *Pzp*.

⁸² Kwota ta dotyczyła usług prawnych wykonanych na podstawie trzech umów cywilnych obowiązujących: [1] od lipca 2018 r. do czerwca 2020 r., [2] od lipca 2020 r. do czerwca 2022 r. (wartość szacunkowa zamówienia 84 tys. zł), [3] od lipca 2022 do kwietnia 2024 r. (wartość szacunkowa zamówienia 99 tys. zł).

⁸³ Regulaminy te stanowiły że: [1] od kwoty 25 tys. zł do 130 tys. zł w uzasadnionych przypadkach wyboru wykonawcy można dokonać bez stosowania procedury konkurencyjnej, po uzyskaniu zgody Dyrektora RDLP, [2] do kwoty 25 tys. zł można udzielić zamówienia bez stosowania procedur konkurencyjnych po uzyskaniu akceptacji wniosku przez Dyrektora RDLP. W uzasadnieniu wyboru trybu „z wolnej ręki” we wnioskach na obsługę prawną wskazano: kontynuację dotychczasowej współpracy ocenianej pozytywnie, korzystne warunki finansowe, dobrą znajomość zadudnień z zakresu leśnictwa.

5. Koszty reprezentacji poniesione przez RDLP obejmowały: zużycie materiałów, usługi obce, usługi gastronomiczne oraz pozostałe usługi (w tym: audycje TVP, publikacje prasowe, media społecznościowe oraz Tik Tok w 2023 r.). Ich wartość wynosiła: w 2020 r. – 79,1 tys. zł, w 2021 r. – 176,1 tys. zł (wzrost o 122,6% w stosunku do roku poprzedniego), w 2022 r. – 137,2 tys. zł (spadek o 22,1%), w 2023 r. – 207,7 tys. zł (wzrost o 51,4%), a w I kwartale 2024 r. – 18 tys. zł.

Analiza wybranych kosztów reprezentacji⁸⁴ wykazała że:

- w 2021 r. – zakupiono trzy audycje (po 12 tys. zł) emitowane w TVP Rzeszów, projektu „Ścieżką przez las”, dwa odcinki „Zima w podkarpackich lasach” oraz projektu „Poznaj podkarpackie tajemnice roztocza” – łączna wartość tych kosztów wynosiła 36 tys. zł (20,4% kosztów okresu),
- w 2022 r. – zakupiono: [1] cztery audycje (po 10 tys. zł) emitowane w TVP Rzeszów projektu „Ścieżką przez las” odcinki: „W zimowym lesie”, „Podkarpackie lasy”, „Na straży lasu” i „Lasy dla klimatu”, [2] 720 szt. kalendarzy planszowych na rok 2023 (14,4 tys. zł), które przekazano do poszczególnych wydziałów i stanowisk RDLP – łączna wartość tych kosztów wynosiła 54,4 tys. zł (39,7% kosztów okresu),
- w 2023 r. – zakupiono: [1] dwie audycje emitowanych w TVP Rzeszów, projektu „Ścieżką przez las”: odcinki: „Jemioła niszczy las” i „Mogiły wielkiej wojny”, na kwotę łączną 24 tys. zł; [2] 60 dekoracyjnych pendrive z logo RDLP w ozdobnym etui przekazanych uczestnikom narady krajowej z zakresu ochrony przyrody, która odbyła się 10-12 maja 2023 r. w Mucznie – na nośnikach tych wykonawca zamieścił m.in. film z konferencji „Przyszłość podkarpackich lasów w dobie zmian klimatycznych” oraz materiał promocyjny Portalu *Historia podkarpackich lasów na zdjęciach lotniczych z 1944 r.*, na kwotę 20,2 tys. zł; [3] cztery mundury, z tego dla Dyrektora RDLP i trzech reprezentantów pocztu sztandarowego, na kwotę 16,7 tys. zł – łączna wartość tych kosztów wynosiła 60,9 tys. zł (29,3% kosztów okresu).

Celem projektu pt. „Ścieżką przez las” była emisja programów naukowych i edukacyjnych promujących szeroko pojęte leśnictwo, a w szczególności turystyki leśnej, miejsc historycznych w lesie (mogił wojennych), hodowli lasu, ochrony przyrody, retencji wody w lesie, leśnej rekreacji oraz historii gospodarki leśnej.

Dostawa ww. kalendarzy w nakładzie 3700 sztuk (z tego 720 dla RDLP, pozostałe dla nadzorowanych nadleśnictw) została zrealizowana na podstawie procedury konkursowej przeprowadzonej w dniach 3-18 października 2022 r., w trybie zapytania ofertowego skierowanego do czterech podmiotów z terenu Polski. Postępowanie to przeprowadzono zgodnie z postanowieniami obowiązującego wówczas *Regulaminu udzielania zamówień do 130 tys. zł w RDLP*.

Pozostałe dostawy i usługi w zakresie reprezentacji dotyczące audycji TVP oraz pendrive, zakupiono na podstawie uregulowań wewnętrznych, bez stosowania procedur konkurencyjnych, po uzyskaniu zgody lub akceptacji wniosku przez Dyrektora RDLP⁸⁵. Zakupu mundurów dokonano poza ww. procedurami z uwagi, iż dostawcą był Zakład Usług Leśnych w Bystrzycy Kłodzkiej i dostawa ta stanowiła transakcję pomiędzy jednostkami PGL LP⁸⁶.

(akta kontroli tom III str. 254-257, 260-326)

6. W latach 2020 – I kwartał 2024, pracownicy RDLP uczestniczyli w 28 uroczystościach, z tego w 15 o charakterze religijnym i 13 o charakterze

⁸⁴ Próbę kontroli stanowiły koszty zaewidencjonowane na koncie 47003 – *Koszty reprezentacji*, których wartość jednorazowa była wyższa lub równa 10 tys. zł.

⁸⁵ We wniosku na emisję audycji w TVP Rzeszów, jako uzasadnienie odstąpienia od stosowania procedur konkurencyjnych, wskazano autorskie scenariusze programów przygotowanych przez zespół TVP3 Rzeszów oraz wyjątkowy zasięg odbiorców w skali regionu i kraju tego nadawcy audiowizualnego. Dostawa pendrive ze względu na wartość szacunkową zamówienia nie wymagała uzasadnienia zastosowania trybu niekonkurencyjnego.

⁸⁶ Opinia Dyrektora Generalnego LP z dnia 27 marca 2024 r. dotycząca stosowania ustawy Pzp.

patriotycznym. Dziewięć takich uroczystości – odbyło się w soboty, sześć – w niedziele, dwie – w dniu Święta Niepodległości, a 11 – w pozostałych dniach. Łączne koszty uczestnictwa przedstawicieli RDLP w ww. uroczystościach wynosiły 26,7 tys. zł i obejmowały: podróże służbowe/przejazdy – 11,8 tys. zł, zakup darów na ołtarz – 1,9 tys. zł (dwa przypadki), wiązanek okolicznościowych – 0,8 tys. zł (cztery przypadki), usługi gastronomiczne – 12,2 tys. zł (jeden przypadek).

Analiza dokumentów dotyczących sześciu uroczystości, (trzy które odbyły się w soboty i trzy w niedziele z tego: cztery religijne i dwie patriotyczne)⁸⁷ wykazała, że:

- w uroczystościach tych uczestniczyło łącznie (rozliczyło koszty podróży służbowej) 17 pracowników⁸⁸,
- jednemu spośród czterech pracowników⁸⁹, którzy uczestniczyli w trzech uroczystościach zorganizowanych w niedzielę, zapewniono inny dzień wolny od pracy⁹⁰,
- koszty związane z udziałem w tych uroczystościach wynosiły 19,1 tys. zł, z tego: koszty podróży służbowych⁹¹ wynosiły 5,3 tys. zł, koszty daru ołtarza w ramach Pielgrzymki Leśników do Kalwarii Pałacowskiej w 2023 r. wynosiły 1,6 tys. zł⁹², koszty usługi gastronomicznej w ramach ww. Pielgrzymki wynosiły 12,2 tys. zł⁹³,
- koszty uczestnictwa w tych uroczystościach zostały sfinansowane środkami operacyjnymi RDLP i zaliczone do odpowiednich okresów.

(akta kontroli tom III str. 328-362)

7. W latach 2020 – I kwartał 2024, RDLP nie przekazywała darowizn, w tym również na cele społecznie użyteczne.

(akta kontroli tom III str. 363)

8. W okresie objętym kontrolą, koszty wydarzeń promocyjno-edukacyjnych organizowane przez RDLP i finansowane przez CILP wynosiły⁹⁴:

- w 2022 r. – 499,2 tys. zł obejmujące 11 wydarzeń,
- w 2023 r. – 621,2 tys. zł obejmujące sześć wydarzeń.

Wydarzenia te miały charakter incydentalny i dotyczyły w szczególności: [1] realizacji fabularyzowanego pełnometrażowego filmu pt. "Loret-leśnik z charakterem" z licencją dla PGL LP, [2] publikacji artykułów prasowych o tematyce leśnej w regionalnych portalach internetowych oraz w regionalnej gazecie codziennej „Nowiny”, [3] produkcji programów o tematyce leśnej, [4] emisji w TVP Rzeszów programu pt. „Ścieżką przez las”, [5] partnerstwa w XIX Gali Piłkarskiej „Podkarpacka NIKE 2022”.

W ww. okresie, koszty wydarzeń promocyjno-edukacyjnych organizowanych przez RDLP i finansowanych ze środków własnych wynosiły: w 2020 r. – 45,5 tys. zł

⁸⁷ Uroczystości te odbyły się: 17 września 2022 r. 29 kwietnia, 21 maja, 13 sierpnia, 17 września i 7 października 2023 r. Analizą objęto uroczystości które odbyły się w soboty na które RDLP poniosła największe koszty i losowo wybrane które odbyły się w niedzielę.

⁸⁸ Koszty analizowanych uroczystości wynikają z 18 rozliczeń kosztów podróży, z tym że niektórzy pracownicy (Dyrektor, Zastępcy Dyrektora) uczestniczyli w kilku uroczystościach objętych próbą kontroli.

⁸⁹ Dyrektor RDLP, Zastępca Dyrektora i dwóch pracowników merytorycznych.

⁹⁰ Dyrektorowi RDLP i jego Zastępcy nie zapewniono dnia wolnego, gdyż mieli oni nienormowany czas pracy, inny pracownik uczestniczył w uroczystości prywatnie, a koszty podróży rozliczył gdyż przewoził członków pocztu sztandarowego RDLP.

⁹¹ Przejazdy samochodem prywatnym, diety, opłaty za przejazd autostradą.

⁹² Koszty daru ołtarza obejmowały cztery krzesła (fotele) oraz ich transport o łącznej wartości 1572 zł.

⁹³ W ramach usługi gastronomicznej zapewniono całonocny poczęstunek w formie kanapek oraz lunchu dla uczestników konferencji z okazji jubileuszu 100-lecia LP połączonej z Pielgrzymką Leśników w Kalwarii Pałacowskiej w dniu 7 października 2023 r.

⁹⁴ W latach 2020-2021 oraz w I kwartale 2024 r. – RDLP nie organizowała wydarzeń promocyjno-edukacyjnych finansowanych przez CILP.

(obejmujące cztery wydarzenia), w 2021 r. – 45,5 tys. zł (trzy), w 2022 r. – 43,1 tys. zł (dwa), w 2023 r. – 16,9 tys. zł (dwa), w I kwartale 2024 r. – 9,9 tys. zł (trzy wydarzenia). Wydarzenia finansowane środkami własnymi miały charakter incydentalny i cykliczny i dotyczyły w szczególności: [1] konkursów: „Leśne fotografie”, „Strofy o lesie”, „Leśne żywyły”, [2] cyklu programów „Ścieżką przez las”, [3] produkcji i emisji materiałów edukacyjnych dotyczących działalności LP, itp.

RDLP nie organizowała plenerowych wydarzeń promocyjno-edukacyjnych finansowanych ze środków własnych oraz refundowanych przez CILP, typu: koncerty, pikniki, eventy, wiece, występy zespołów muzycznych itp.

(akta kontroli tom III str. 364-371)

9. Analizą objęto następujące wydarzenia promocyjno-edukacyjne finansowane przez CILP i ustalono co następuje.

A. Realizacja filmu „Loret – leśnik z charakterem” o wartości 615 tys. zł w latach 2022-2023. W dniu 24 marca 2022 r. do Dyrekcji Generalnej LP wpłynął wniosek od TV Obiektyw B.A. Miszczak o objęcie honorowym patronatem i dofinansowanie kosztów realizacji ww. filmu fabularyzowanego o pierwszym Dyrektorsze Lasów Państwowych, z okazji jubileuszu 100-lecia PGL LP. Do 10 lipca 2024 r. film obejrzało ok. 6 tys. osób⁹⁵.

B. Publikacja w tygodniku SIECI dwóch artykułów prasowych (dwa stronicowych każdy) w dniach 5 i 12 grudnia 2022 r. pt. „Choinka w podzięcie dla krwiodawców” oraz „Lasy Państwowe dla ochrony dzikiej fauny” w łącznej wartości 81,2 tys. zł⁹⁶. W pierwszym artykule promowano ogólnopolską akcję honorowego oddawania krwi za co leśnicy w podziękowaniu przekazywali drzewka choinkowe, w drugim artykule przedstawiono wybrane gatunki zwierząt żyjących w lasach oraz działania leśników, przyrodników i myśliwych na rzecz tych zwierząt.

C. Publikacja w regionalnej Gazecie Codziennej Nowiny⁹⁷ trzech materiałów prasowych (dodatki 8-stronicowe każdy) pod wspólnymi tytułami: [1] 21 kwietnia 2022 r. – „Lasy dla ziemi” koszt 23,6 tys. zł, [2] 16 czerwca 2023 r. – „45 lat RDLP” koszt 30,7 tys. zł, [3] 24 listopada 2023 r. – „Lasy Państwowe – 100 lat” koszt 35 tys. zł. Materiały te obejmowały artykuły o tematyce: gospodarki leśnej, historii lasów, edukacji leśnej, ekologii w lasach, klimatu itp.

D. Partnerstwo w XIX Gali Piłkarskiej „Podkarpacka Nike 2022” o wartości 61,5 tys. zł. Wniosek organizatora wydarzenia został przesłany 26 stycznia 2023 r. do DGLP. Gala odbyła się 10 lutego 2023 r. w Hotelu w Łańcucie i podczas tego wydarzenia umieszczone było logo PGL LP jako partnera⁹⁸, a także Dyrektor RDLP w publicznym wystąpieniu przedstawił pozytywne efekty prowadzenia gospodarki leśnej w dobie zmian klimatycznych, w tym ideę programów sportowych np.: *Trenuj w lesie* oraz *Biegam bo lubię lasy*.

E. Produkcja trzech programów dotyczących promocji portalu „Historia podkarpackich lasów na zdjęciach lotniczych z 1944 r.” z przeznaczeniem na media społecznościowe RDLP, o wartości 34,4 tys. zł. Głównym założeniem filmów była promocja gospodarki

⁹⁵ Film otrzymał III nagrodę na XVII Festiwalu Polonijnym „Losy Polaków 2023” w Warszawie oraz wyróżnienie w konkursie programów telewizyj lokalnych „To nas dotyczy” w kategorii „zwyczajni niezwyčajni” organizowanym przez Polską Izbę Komunikacji Elektronicznej. Poza konkursem, film prezentowano na XI Zamojskim Festiwalu Filmowym pt. „Spotkania z historią” oraz nadawany był w 50 miastach Polski w sieci Vectra.

⁹⁶ Z materiałów RDLP wynika, że koszty publikacji tych materiałów w ww. tygodniku były znacznie niższe niż ceny oferowane przez inne wydawnictwa o zasięgu krajowym.

⁹⁷ Dziennik o największym zasięgu regionalnym – nakład 6 tys. egzemplarzy. Drugie, funkcjonujące wówczas w województwie podkarpackim, wydawnictwo regionalne miało wówczas o połowę mniejszy nakład i w styczniu 2024 r. zostało zamknięte w wersji drukowanej.

⁹⁸ W tym także w materiałach drukowanych i internetowych oraz informowano o partnerach przed i w trakcie Gali.

leśnej oraz funkcji społecznej lasu, a także pokazanie jak gospodarka leśna wpłynęła na krajobraz Bieszczadów i Beskidu Niskiego. Do 9 lipca 2024 r. filmy te osiągnęły łączny zasięg prawie 196 tys. wyświetleń, w łącznym czasie ok. 45,6 tys. minut.

F. Produkcja filmu dotyczącego promocji portalu „Historia podkarpackich lasów na zdjęciach lotniczych z 1944 r.” o wartości 43,1 tys. zł. Celem materiału była promocja PGL LP, gospodarki leśnej oraz funkcji społecznej lasu, w szczególności poprzez porównanie zdjęć lotniczych z 1944 r. i z 2022 r. oraz zobrazowanie jak gospodarka leśna zmieniła teren Bieszczad. Do 9 lipca 2024 r. film osiągnął 865 tys. wyświetleń.

Łączne koszty ww. wydarzeń wynosiły 925,5 tys. zł i zostały sfinansowane środkami CILP, na podstawie porozumień zawartych pomiędzy RDLP a tą jednostką. Środki finansowe z CILP do RDLP przekazywane były w następujący sposób:

- rozliczenia dotyczące wydarzeń wymienionych pod lit.: A i C (w części dotyczące 23,6 tys. zł) dokonane zostały w terminach płatności wynikających z porozumień,
- rozliczenia dotyczące pozostałych ww. wydarzeń dokonano po terminie płatności, a opóźnienia wynosiły od 10 do 43 dni.

RDLP nie naliczała odsetek z tytułu opóźnień, gdyż CILP było jednostką PGL LP.

(akta kontroli tom III str. 364-366, 372-433)

10. W latach 2020 – I kwartał 2024, RDLP nie przekazywała darowizn finansowych i rzeczowych na rzecz kościołów, innych związków wyznaniowych, organizacji związanych z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi.

Dyrektor RDLP nie inicjował działań polegających na proponowaniu nadzorowanym nadleśnictwom przekazywania darowizn na rzecz wnioskodawców. Wpływające do RDLP wnioski o darowizny były przekazywane do nadleśnictw, bez polecenia ich realizacji⁹⁹. Dyrektor RDLP nie posiadał pełnomocnictwa nadleśnictw do przekazywania darowizn w ich imieniu.

W 2023 r. Dyrekcja poniosła koszty zakupu i przekazania tzw. darów ołtarza, co przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*, niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli tom II str. 492-503, 508, tom III str. 259)

11. - 13. W okresie objętym kontrolą, RDLP:

- nie ponosiła wydatków na usługi zewnętrzne realizowane przez osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych lub przez organizacje związane z kościołami albo związkami wyznaniowymi,
- nie przekazywała nieruchomości w użytkowanie wieczyste kościołom lub związkom wyznaniowym albo osobom prawnym związanym z tymi podmiotami, w trybie art. 38d ustawy *o lasach*,
- nie dokonywała zamiany nieruchomości z kościołami lub związkami wyznaniowymi albo osobami prawnymi związanymi z kościołami/związkami wyznaniowymi, w trybie art. 38e ustawy *o lasach*.

(akta kontroli tom II str. 492-497, 508-511)

14. W RDLP nie były zatrudniane osoby duchowne i zakonne, w związku z tym Dyrekcja nie ponosiła kosztów z tym związanych. W związku z funkcjonowaniem

⁹⁹ W okresie objętym kontrolą, do RDLP wpłynęły następujące liczby wniosków o darowiznę: 80 od Ochotniczych straży Pożarnych, 57 od stowarzyszeń i towarzystw, 35 od fundacji, 28 od szkół, uczelni i gminnych ośrodków, 24 od parafii, zakonów i organizacji świeckich, 17 od klubów i organizacji sportowych, 12 od starostw, urzędów i Policji, 5 od osób prywatnych i 37 od pozostałych organizacji (np. Legion Gerarda, ZHP Krosno, PCK w Przemyślu)

w PGL LP *Zespołu Duszpasterskiego*, RDLP w 2022 r. poniosła koszty zakupu munduru leśnika dla nowo powołanego kapelana w kwocie 3242,28 zł¹⁰⁰.

Jak wyjaśnił p.o. Dyrektora, aktywność członków *Zespołu Duszpasterskiego* sprowadzała się do obecności na organizowanych zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem imprezach pracowniczych, spotkaniach z okazji Świąt Bożego Narodzenia, regionalnych Dni Lasu oraz uroczystościach pogrzebowych leśników. Udział duszpasterzy odbywał się na ogólnych zasadach – bez ponoszenia kosztów ze strony RDLP i nadleśnictw.

Dyrekcja nie ponosiła kosztów w związku z działalnością na rzecz RDLP osób duchownych/zakonnych nie wchodzących w skład *Zespołu Duszpasterskiego*.

(akta kontroli tom II str. 492-497, 504-507)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości.

1. W dniu 28 listopada 2022 r. w siedzibie RDLP, zostało przeprowadzone przez podmiot zewnętrzny szkolenie pn. „Wystąpienia publiczne i prezentacja w Lasach Państwowych – warsztaty z kamerą”, którego koszty wynosiły 8707 zł, w tym 1450 zł usługa cateringu. Faktura z dnia 29 listopada 2022 r. wystawiona przez podmiot zewnętrzny przeprowadzający szkolenia zawierała wartość 7257 zł brutto (5900 zł netto). Z wykonawcą tej usługi Dyrektor RDLP nie zawarł pisemnej umowy, co naruszało przepis § 12 ust. 1 obowiązującego w tym czasie *Regulaminu udzielania zamówień do 130 tys. zł w biurze RDLP*¹⁰¹, który stanowił, że udzielanie zamówień od kwoty 5000 zł brutto wymaga pisemnej umowy.

Dyrektor wyjaśnił, że brak umowy w formie pisemnej wynikał z przeoczenia zasad wynikających z przepisów ww. *Regulaminu*.

(akta kontroli tom III str. 434-456, 531-533)

2. RDLP przed realizacją wydarzeń promocyjno-edukacyjnych finansowanych przez CILP¹⁰², nie dokumentowała analiz przeprowadzonych w celu oceny celowości ich realizacji, co świadczy o nierzetelnym działaniu w tym zakresie.

Zastępca Dyrektora ds. gospodarki leśnej RDLP wyjaśnił, że realizacja wydarzeń promocyjno-edukacyjnych była poprzedzona oceną celowości, która nie była jednak dokumentowana. Kwestie promocyjne nie podlegają regułom stosowanym dla reklamy, zatem nie zakłada się osiągnięcia mierzalnych efektów. Nie ma zresztą narzędzi pozwalających precyzyjnie wyceniać (szacować) te kwestie.

Obecnie obowiązujące zapisy prawne i zarządzenia wewnątrzorganizacyjne nie zobowiązują pracowników LP do podejmowania wyżej wymienionych badań rynku, dokonywania analiz czy parametryzacji osiągniętych wyników. Trudno zatem wymagać zlecenie czasochłonnych analiz, w efekcie generujących kolejne koszty.

Zastępca Dyrektora wskazał, że analizy takie powinny odnieść się do szeroko pojętej reklamy produktu, a nie do promocji gospodarki leśnej, historii leśnictwa, ochrony lasu czy edukacji przyrodniczo-leśnej. Część inicjatyw promocyjnych miała charakter ogłoszenia społecznego, które nie jest formą reklamy, a przekazem treści mających charakter misyjny. Do propagowania treści przyrodniczych i związanych z gospodarką leśną lasy są zobowiązane z mocy założeń Polityki Leśnej Państwa oraz wytycznych edukacji leśnej społeczeństwa w LP zawartych w zarządzeniach Dyrektora

¹⁰⁰ Zakupu dokonano na podstawie § 20 pkt. 2 Zarządzenia nr 2 Dyrektora Generalnego LP z dnia 28 stycznia 2016 r., który stanowi, że koszty funkcjonowania *Duszpasterstwa Leśnego* w odniesieniu do regionalnych duszpasterzy leśników są ponoszone przez regionalne dyrekcje LP.

¹⁰¹ Załącznik do Zarządzenia nr 6 Dyrektora RDLP z dnia 2 marca 2021 r.

¹⁰² Opisanych w pkt. 9, niniejszego obszaru

Generalnego LP¹⁰³. Zastępca Dyrektora zaznaczył, że część tych wydarzeń były zalecone do wykonania z poziomu DGLP.

(akta kontroli tom III str. 374-432, 534-538)

NIK stwierdza, że decyzje o przytępieniu do realizacji takich wydarzeń powinna być poprzedzone rzetelnymi analizami w zakresie zasadności ponoszenia kosztów w tym zakresie, a wyniki tych analiz powinny zostać udokumentowane w celu ich zobrazowania.

3. Dla potrzeb monitorowania efektów wydarzeń promocyjno-edukacyjnych finansowanych przez CILP, RDLP nie określiła mierników realizacji celów będących miarą skuteczności ich działań, co świadczy o nierzetelnym działaniu w tym zakresie.

Dyrektor RDLP wyjaśnił, że na etapie planowania wydarzeń nie była prowadzona ewaluacja i parametryzacja skuteczności ww. działań. Edukacja przyrodniczo-leśna, jako działalność misyjna, nie była z założenia nastawiona na generowanie zysków dla PGL LP. Żadne z zarządzeń dyrektorów i regulaminów organizacyjnych nie zobowiązywały do określania miary skuteczności działań promocyjno-edukacyjnych. Wszystkie inicjatywy wykonywane były na zasadzie oczekiwań społecznych. Przykładem może być konkurs „Leśne Fotografie”, który po 23 latach cieszy się ciągłym zainteresowaniem amatorów fotografii, którzy upominają się o jego ogłaszanie. Kolejnym przykładem może być cykl „Ścieżką przez las”, którego miernikiem popularności mogą być odtworzenia na stronie TVP 3 Rzeszów.

(akta kontroli tom III str. 482-529)

Zdaniem NIK, RDLP przystępując do realizacji wydarzeń promocyjno-edukacyjnych, powinna każdorazowo określić mierniki w celu monitorowania efektywności podejmowanych działań.

4. Na organizację trzech wydarzeń promocyjno-edukacyjnych finansowanych środkami z CILP ¹⁰⁴: [1] realizację filmu „Loret – leśnik z charakterem” o wartości 615 tys. zł, [2] partnerstwa w XIX Gali Piłkarskiej „Podkarpacka Nike 2022” o wartości 61,5 tys. zł, [3] publikację 5 i 12 grudnia 2022 r. w tygodniku SIECI dwóch artykułów prasowych w łącznej wartości 81,2 tys. zł, RDLP poniosła niezasadne (niecelowe) koszty. Wydarzenia te nie były związane z gospodarką leśną, która zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy *o lasach* – obejmuje działalność leśną w zakresie: a) urządzania, ochrony i zagospodarowania lasu, b) utrzymania i powiększania zasobów i upraw leśnych, c) gospodarowania zwierzyną, d) pozyskiwania (poza skupem) drewna, żywicy, choinek, karpiny, kory, igliwia, zwierzyny oraz płodów runa leśnego i sprzedaż tych produktów; e) realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu (tj. funkcji ekologicznych/ochronnych oraz społecznych). Stosownie do postanowień art. 4 ust. 1 i ust. 3 tej ustawy, lasami stanowiącymi własność Skarbu Państwa zarządza PGL LP, które w ramach sprawowanego zarządu prowadzą gospodarkę leśną, gospodarują gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną, a także prowadzą ewidencję majątku Skarbu Państwa oraz ustalają jego wartość.

W sprawie powiązania ww. wydarzeń z gospodarką leśną LP, Dyrektor RDLP wyjaśnił, że inicjatywa i realizacja działań promocyjno-edukacyjnych wynikała z powinności informowania społeczeństwa o działalności PGL LP, jak również wpisywała się w zakres edukacji przyrodniczo-leśnej społeczeństwa, która była jednym z priorytetów. Zadanie to wynikło z przyjętych 22 kwietnia 1997 r. przez polski

¹⁰³ Nr 57 z 9 maja 2003 r. znowelizowanego nr 11 z 13 lutego 2024 r. w sprawie wytycznych prowadzenia edukacji leśnej społeczeństwa w LP.

¹⁰⁴ Spośród sześciu kontrolowanych i opisanych w pkt 9, niniejszego obszaru.

Rząd założeń Polityki Leśnej Państwa¹⁰⁵, wytycznych zawartych w zarządzeniu nr 57 Dyrektora Generalnego LP z 9 maja 2003 r. oraz znowelizowanym zarządzeniu nr 11 z 13 lutego 2024 r. w sprawie wytycznych prowadzenia edukacji leśnej społeczeństwa w Lasach Państwowych, a także z przepisów ustawy o lasach.

Dyrektor w wyjaśnieniach, wskazał:

- w zakresie filmu „Loret – leśnik z charakterem” – propagowanie historii polskiego leśnictwa w nawiązaniu do 100 lecia LP, oraz kształtowaniu w opinii publicznej wiedzy o polskiej gospodarce leśnej; film był również hołdem wdzięczności dla pokoleń leśników za ich wkład w powiększaniu zasobów leśnych;
- w zakresie partnerstwa w XIX Gali Piłkarskiej – promocję PGL LP, a także Dyrektor podczas Gali przedstawił pozytywne efekty gospodarki leśnej w dobie zmian klimatycznych oraz działania prowadzone na rzecz społeczeństwa (edukacja, turystyka, sport w lesie), tj. pozaprodukcyjne funkcje lasu;
- w zakresie publikacji artykułów w tygodniku SIECI – przekazywanie wiedzy o tematyce leśnej, w tym o ochronie przyrody prowadzonej w ramach zrównoważonej gospodarki leśnej, hodowli lasu w kontekście pozyskania choinek oraz promocję ogólnopolskiej akcji oddawania krwi.

(akta kontroli tom III str. 364-366, 372-433, 482-491)

5. W 2023 r. Dyrekcja poniosła koszty zakupu i przekazania tzw. darów ołtarza:

- czterech krzeseł o wartości 1572 zł, w ramach udziału pracowników w Pielgrzymce Leśników do Kalwarii Pałacowskiej,
- kosza z produktami żywnościowymi o wartości 374,52 zł, w ramach udziału w XXVII Ogólnopolskiej Pielgrzymce Leśników na Jasną Górę.

Ww. koszty ujęto w księgach rachunkowych RDLP jako koszty reprezentacji¹⁰⁶.

Przepisy prawne nie umożliwiają ponoszenia przez RDLP tego rodzaju kosztów (przekazywania takich darowizn).

Zastępca Dyrektora ds. Gospodarki Leśnej RDLP wyjaśnił, że krzesła zostały przekazane do bazyliki podczas uroczystej mszy świętej. Była to inicjatywa jednostronna RDLP. Z tego względu nie potraktowano tego przekazania jako darowizny, ponieważ darowizna jest umową i muszą w niej uczestniczyć dwie strony darczyńca i obdarowany. W uroczystości tej uczestniczyli leśnicy i ich rodziny, strona kościelna, prelegenci oraz osoby postronne odwiedzające w tym czasie sanktuarium. Według Zastępcy Dyrektora przekazania w/w przedmiotów miało na celu kształtowanie i utrwalanie pozytywnego wizerunku PGL LP w uczestnikach wydarzenia. Podobnymi zasadami kierowano się przekazując przedstawicielom klasztoru na Jasnej Górze kosz z produktami żywnościowymi podczas XXVII Ogólnopolskiej Pielgrzymki Leśników, organizowanej przez Dyрекcję Generalną LP.

NIK stwierdza, że w świetle obowiązujących przepisów prawa, niedopuszczalne jest udzielanie przez RDLP wsparcia w formie darowizn finansowych i rzeczowych na rzecz kościołów i innych związków wyznaniowych.

(akta kontroli tom II str. 492-503, 508, 526-531, tom III str. 259)

6. Kontrola dokumentacji sześciu losowo wybranych uroczystości patriotyczno-religijnych¹⁰⁷, w których uczestniczyli przedstawiciele RDLP wykazała, że nie dokumentowano analiz w zakresie zasadności/celowości ponoszonych na ten cel kosztów i ich związku z prowadzoną gospodarką leśną, co świadczy o nierzetelnym

¹⁰⁵ Rodz. I pkt 4, rozdz. III pkt 8, rozdz. V pkt 1.

¹⁰⁶ Konto księgowe 47003 – Koszty reprezentacji.

¹⁰⁷ Opisanych w pkt 6, niniejszego obszaru.

działaniu w tym zakresie. Kwoty wydatkowane w związku z udziałem w tych uroczystościach obejmowały koszty delegacji/przejazdów pracowników, z tego:

- 17 września 2022 r. (sobota) w związku z uczestnictwem w XXVI Ogólnopolskiej Pielgrzymce Leśników na Jasną Górę połączonej z Krajową Radą Leśników rachunek kosztów podróży rozliczyło sześciu pracowników (koszty 2102 zł),
- 29 kwietnia 2023 r. (sobota) w związku z udziałem w uroczystości 160 rocznicy Powstania Styczniowego koszty podróży rozliczył jeden pracownik (koszty 1173 zł)¹⁰⁸,
- 21 maja 2023 r. (niedziela) w związku z udziałem w Pielgrzymce Leśników do Ostrowy Tuszowskiej rachunek kosztów podróży rozliczyło dwóch pracowników (koszt 375 zł),
- 13 sierpnia 2023 r. (niedziela) w związku z udziałem w Pielgrzymce służb mundurowych do Kalwarii Pałacowskiej rachunek kosztów podróży rozliczył jeden pracownik (koszt 267zł),
- 17 września 2023 r. (niedziela) w związku z udziałem w uroczystości obchodów upamiętniających 84 rocznicę wojny obronnej rachunek kosztów podróży rozliczył jeden pracownik (koszt 106 zł)
- 7 października 2023 r. (sobota) w związku z udziałem w Pielgrzymce Leśników do Kalwarii Pałacowskiej połączonej z Regionalną Konferencją z okazji jubileuszu 100-lecia LP rachunek kosztów podróży rozliczyło sześciu pracowników (koszt 1302 zł).

Zastępca Dyrektora ds. gospodarki leśnej wyjaśnił, że uczestnictwo pracowników RDLP w ww. uroczystościach, było poprzedzone analizą zasadności ponoszonych kosztów i ich związku z gospodarką leśną, lecz ze względów praktycznych nie były one dokumentowane.

Zastępca Dyrektora wskazał, że celem uczestnictwa pracowników RDLP w uroczystościach o charakterze patriotyczno-religijnym była potrzeba zapewnienia reprezentacji instytucji państwowej jaką jest Dyrekcja w ww. uroczystościach. PGL LP zajmuje się nie tylko gospodarką leśną sensu stricto, tj. rozumianą jako wykonywanie zadań o charakterze typowo gospodarczym, ale także m.in. pielęgnuje pamięć i tradycję o leśnikach, którzy na przestrzeni lat ciężką pracą i poświęceniem budowali dobro wspólne jakim są lasy. Dbałość o pamięć i tradycję jest istotnym elementem budowania wizerunku leśników jako ludzi troszczących się o dobrostan lasów i przyrody. Udział pracowników RDLP w uroczystościach o charakterze patriotyczno-religijnym wpisuje się ponadto w kultywowanie tzw. kultury leśnej (zbiór zwyczajów i tradycji leśników).

Zastępca Dyrektora stwierdził, że definicje zawarte w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 1a ustawy o lasach, mówią o realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasu, jak również o wypełnianiu funkcji socjalnych na poziomie lokalnym, narodowym, i globalnym. Według tych ustawowych definicji, gospodarka leśna to nie tylko czynności typowo techniczne, ale także pielęgnowanie i kultywowanie tradycji instytucji PGL LP, która w bieżącym roku obchodzi swoje 100 lecie (realizacja funkcji socjalnych zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1a ustawy o lasach).

(akta kontroli tom II 532-537, tom III str. 328-362)

7. Trzy z ww. uroczystości¹⁰⁹ odbyły się w niedzielę, co powodowało że pracownicy RDLP wykonywali obowiązki służbowe w takich dniach. Zgodnie z art. 151¹⁰ Kodeksu

¹⁰⁸ Wyjazd do Włocławka (RDLP Białystok)

¹⁰⁹ Pielgrzymka Leśników do Ostrowy Tuszowskiej, Pielgrzymka służb mundurowych do Kalwarii Pałacowskiej oraz Obchody upamiętniające 84 rocznicę wojny obronnej.

Pracy, praca w niedzielę i święta jest dozwolona w sytuacjach/przypadkach określonych w tym przepisie, lecz nie obejmują one uczestnictwa w uroczystościach.

Zastępca Dyrektora ds. gospodarki leśnej wyjaśnił, że udział pracowników w uroczystościach w niedzielę był podyktowany kalendarzem tych uroczystości, które zorganizowano właśnie w tym dniu tygodnia. Przeważnie w tych uroczystościach uczestniczyli Dyrektorzy RDLP, którzy zgodnie z art. 151⁴ § 1 *Kodeksu Pracy* wykonują w razie konieczności pracę poza normalnymi godzinami pracy bez prawa do wynagrodzenia oraz dodatku z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych.

Zastępca Dyrektora wskazał, że pracownicy delegowani do udziału w uroczystościach w niedzielę, swoje zadania realizowali w godzinach nadliczbowych (wynikających z przekroczenia normy tygodniowej). Zgodnie z art. 151 § 1 pkt 2 *Kodeksu Pracy*, praca w godzinach nadliczbowych jest dopuszczalna w razie szczególnych potrzeb pracodawcy, w tym reprezentacji RDLP podczas uroczystości, kultywowanie kultury leśnej oraz pielęgnowanie tradycji PGL LP.

(akta kontroli tom II str. 532-537, tom III str. 328-362)

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK, Dyrektor RDLP prawidłowo gospodarował środkami finansowymi w zakresie objętym kontrolą, a stwierdzone nieprawidłowości nie miały istotnie negatywnego wpływu na tę działalność.

Polityka kadrowa prowadzona była zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi. Pracownikom zapewniono możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych, a środki finansowe przeznaczone na ten cel wydatkowane w sposób prawidłowy.

Zakupione niematerialne usługi obce wpisywały się w zadania wykonywane przez Dyrekcję, a także zostały zrealizowane i rozliczone zgodnie z zawartymi umowami. Zlecenia tych usług podmiotom zewnętrznym jak również zlecenie dostawy i usług w zakresie działalności reprezentacyjnej LP, dokonano na podstawie obowiązujących uregulowań wewnętrznych.

Organizowane przez RDLP wydarzenia promocyjno-edukacyjne finansowane przez CILP, nie zostały poprzedzone udokumentowanymi analizami ich zasadności, a także nie opracowano mierników oceny skuteczności podjętych działań w tym zakresie, co świadczy o nierzetelnym działaniu. Trzy z tych wydarzeń nie były związane z gospodarką leśną, co dowodzi że koszty poniesione na ich realizację były niezasadne.

Również nieprawidłowym działaniem było niesporządzenie umowy w formie pisemnej na przeprowadzenie szkolenia pracowników o wartości 8,7 tys. zł, co naruszało uregulowania wewnętrzne obowiązujące w RDLP, a także przekazanie darowizn rzeczowych (tzw. darów ołtarza) na rzecz kościelnych osób prawnych.

OBSZAR

3. Gospodarowanie środkami funduszu leśnego

Opis stanu faktycznego

1. Wielkość wskaźnika odpisu podstawowego na fundusz leśny (dalej: FL) dla RDLP była ustalona przez Dyrektora Generalnego LP, na etapie opracowania planu finansowo-gospodarczego, po uzyskaniu decyzji ministra właściwego do spraw środowiska. Wskaźnik naliczenia odpisu na FL dla nadzorowanych nadleśnictw, był ustalany przez Dyrektora RDLP zgodnie z art. 57 ust. 4 ustawy o lasach. Wysokość wskaźnika odpisu była ustalana na podstawie analiz obejmujących przychody ze sprzedaży drewna za rok poprzedni. Wielkości odpisu na FL na etapie planu, były ustalane z uwzględnieniem wartości tego odpisu i dopłaty do wyrównania niedoborów. RDLP dążyła, aby wielkość odpisu na FL zapewniała równomierne obciążenie nadleśnictw, nie powodując wyższych strat w tych jednostkach, które uzyskały ujemne wyniki finansowe.

W latach 2020-2022 wskaźnik naliczenia odpisu na FL ustalany był w jednakowej wysokości dla wszystkich nadleśnictw nadzorowanych przez RDLP i wynosił: w 2020 r. – 14%, w 2021 r. – 12%, a w 2022 r. – 13% w 2023 r. – 14% (z wyjątkiem Nadleśnictw: Bircza – 13,1%, a Narol – 15,1%), a w 2024 r. – 13% (z wyjątkiem Nadleśnictwa Narol – 17%).

Zróznicowanie wskaźnika dla Nadleśnictw Bircza i Narol w 2023 r. nie spowodowało pogorszenia ich planowanego ujemnego wyniku finansowego na działalności leśnej.

Łączna wartość odpisu na FL, dla nadzorowanych nadleśnictw, corocznie wzrastała i wynosiła: w 2020 r. – 54 644 tys. zł, w 2021 r. – 56 249 tys. zł, w 2022 r. – 91 938 tys. zł, w 2023 r. – 94 078 tys. zł, w 2024 r. (stan na 31 marca) – 24 614 tys. zł.

Analiza przesłanek ustalenia wskaźnika odpisu na FL, dla dwóch Nadleśnictw (Kolbuszowa i Krasieczyn) wykazała, że założenia przyjęte przez RDLP w tym zakresie były zasadne.

(akta kontroli tom IV str. 3-40)

1a. W latach 2022-2023 wszystkie nadleśnictwa nadzorowane przez RDLP osiągnęły dodatnie wyniki finansowe¹¹⁰ przed korektą i po koreckie. Wartości tych wyników wynosiły w 2022 r. od 158,5 tys. zł do 6046,5 tys. zł, a w 2023 r. od 176,1 tys. zł do 6200,5 tys. zł. W ww. latach środki wydzielone przez nadleśnictwa z wyników finansowych nie były przeznaczane na nagrody dodatkowe, natomiast środki przeznaczone na zasilenie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych oraz cele społecznie użyteczne, w tym świadczenia na rzecz jednostek użyteczności publicznej i oświatowej nie przekraczały 15% wyników netto osiągniętych przez poszczególne nadleśnictwa. Łączna wartość środków wydzielonych z wyników finansowych przeznaczonych w 2022 r. na zasilenie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych wynosiła 913,7 tys. zł, a na cele społecznie użyteczne 2632,6 tys. zł. W 2023 r. wartości tych środków wynosiły odpowiednio: 887,4 tys. zł i 974,5 tys. zł.

(akta kontroli tom II str. 522-523)

1b. RDLP przyjęła dla nadzorowanych nadleśnictw łączne wartości niewykonanych zadań rzeczowych z zakresu działalności podstawowej w wysokości w 2022 r. – 8802 tys. zł i w 2023 r. – 46 580 tys. zł. W latach 2022-2023 w Dyrekcji nie wystąpiły przypadki uznania jako zadania niewykonane przekroczenia przez nadleśnictwa pozyskania drewna w użytkowaniu rębnym w stopniu, który według oceny Dyrektora RDLP w sposób istotny mógł ograniczyć przychodowość nadleśnictw w latach następnych, stosownie do postanowień § 4 zarządzenia nr 24/98 Dyrektora Generalnego LP z dnia 22 maja 1998 r.¹¹¹

W wyniku podziału zysku nadzorowanych nadleśnictw na rachunek DGLP przekazano 4740 tys. zł za 2022 r. oraz 20 000 tys. zł za 2023 r., które to środki stanowiły część wartości niewykonanych zadań rzeczowych z zakresu działalności podstawowej, o której mowa w § 19 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej PGL LP.

W okresie objętym kontrolą, w RDLP nie występowały przypadki pomniejszania wyniku finansowego nadzorowanych nadleśnictw o część zysku przekazywanego na rachunek DGLP, stosownie do postanowień § 19 ust. 1 pkt 2 ww. rozporządzenia.

(akta kontroli tom II, str. 512-521, 524-525, 526-531)

¹¹⁰ Ogólne netto wyniki finansowe.

¹¹¹ W sprawie sposobu ustalania i ewidencjonowania wartości niewykonanych zadań rzeczowych z zakresu działalności podstawowej nadleśnictw i przeprowadzenia oceny wyniku działalności nadleśnictwa na działalności podstawowej i administracyjnej.

2. W latach 2020-2023 koszty¹¹² poniesione na ochronę przyrody wynosiły od 1674,8 tys. zł do 2781,9 tys. zł, a na ochronę lasu od 8328,5 tys. zł do 20 926,1 tys. zł. Udział kosztów ochrony przyrody w kosztach ogółem wynosił od 0,2% do 0,4%, a kosztów ochrony lasu od 1,8% do 3,1%.

W latach 2020 - I kwartał 2024, ze środków FL, RDLP sfinansowała: koszty ochrony przyrody w wysokości 2212,7 tys. zł (25,8% łącznych kosztów na ten cel) i koszty ochrony lasu w wysokości 5903,6 tys. zł (11,5% łącznych kosztów ochrony lasu).

W ww. okresie w RDLP i w nadzorowanych nadleśnictwach planowano wykonanie ośmiu zadań w zakresie ochrony przyrody ze środków FL¹¹³, z których sześć zrealizowano. Pięć wykonanych zadań dotyczyło corocznej realizacji *Programu czynnej ochrony populacji żubra*. Łączne koszty poniesione na ten cel wynosiły 1755,3 tys. zł. Zadanie to obejmowało m.in.: dokarmianie, opiekę weterynaryjną, utrzymanie zagrody pokazowej w Mucznej i eliminację chorych osobników¹¹⁴. Pozostałe zadanie (realizowane w 2020 r. i w 2021 r.) dotyczyło *Wykonania dodatkowego opracowania ochrony przyrody w zakresie przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000*, którego koszty wyniosły 457,4 tys. zł.

W ww. okresie, nie zrealizowano dwóch zadań¹¹⁵, gdyż jedno zostało zrealizowane przez Dyrektora Generalnego LP, a drugie będzie realizowane w ramach prac bieżących w uzgodnieniu z RDOŚ.

(akta kontroli tom IV str. 41-87)

3. W latach 2020 - I kwartał 2024 w 26 nadzorowanych nadleśnictwach obowiązywało 35 PUL, których projekty wykonało Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Oddział w Przemyśle (dalej: BULiGL).

W ww. okresie RDLP udzieliła czterech zamówień publicznych na opracowanie projektów PUL. Łączna wartość brutto tych zamówień wynosiła 22 292 tys. zł. Analizą objęto jedną procedurę udzielenia zamówienia publicznego na opracowanie projektów PUL dla Nadleśnictw Mielec, Narol i Tuszyn¹¹⁶ oraz opracowań siedliskowego i fitosocjologicznego dla Nadleśnictwa Bircza.

(akta kontroli tom IV str. 88-89)

Naczelnik Wydziału Urządzania Lasu RDLP, 4 marca 2019 r. złożył wniosek o przygotowanie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na wykonanie ww. zadania, który zawierał informacje wymagane art. 83-85 ustawy *Pzp*, w tym: opis przedmiotu zamówienia (OPZ), szacunkową wartość zamówienia¹¹⁷ oraz analizę potrzeb. Ogłoszenie przetargu, zawierające wymagane informacje zamieszczono na Platformie zakupowej RDLP i stronie Tenders Electronic Daily¹¹⁸ (TED) w dniu 12 kwietnia 2021 r. Stosownie do wymogów art. 133 ustawy *Pzp*, od dnia opublikowania ogłoszenia, Zamawiający zapewnił na stronie internetowej bezpłatny, pełny, bezpośredni i nieograniczony dostęp do specyfikacji warunków zamówienia (SWZ),

¹¹² Sfinansowane środkami własnymi i środkami FL.

¹¹³ W tym jedno realizowane przez dwa lata.

¹¹⁴ W 2022 r. nie wykonano odstrzału diagnostycznego 50 żubrów z powodu braku zgody Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (Decyzja DZP-WG.6401.17.2022.EB z dnia 3 lutego 2022 r.), co stanowiło niewykonanie 30% zadania w ujęciu rzeczowym zaplanowanego w tamtym roku.

¹¹⁵ [1] zaplanowane na 2020 r., Opracowanie wyników inwentaryzacji wskaźnikowej w II i III zgrupowaniu Nadleśnictw (koszty planowane 1000 tys. zł), [2] zaplanowane na 2024 r., Realizacja projektu „Przywracanie funkcji i poprawa stanu siedlisk hydrogenicznych pozostających w zarządzie PGL LP na obszarach Natura 2000 oraz Zielonej infrastruktury” (koszty planowane 83 tys. zł).

¹¹⁶ Okres obowiązywania dotychczasowych PUL dla tych Nadleśnictw ekspirował z końcem 2022 r.

¹¹⁷ Szacunkową wartość zamówienia na podstawie wyliczeń określono na kwotę 5 278 tys. zł netto, co stanowiło równowartość 1 236,3 tys. euro.

¹¹⁸ Internetowa wersja „Suplementu do Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej”. Umożliwia bezpłatny dostęp do ogłoszeń o zamówieniach publicznych publikowanych w Unii Europejskiej, w Europejskim Obszarze Gospodarczym oraz w innych krajach.

która zawierała informacje określone w art. 134 ww. ustawy, w tym kryteria oceny ofert¹¹⁹. Termin złożenia ofert wyznaczono na dzień 14 maja 2021 r., tj. zgodnie z postanowieniami art. 138 ust. 1 tej ustawy. W dniu 6 maja 2021 r. RDLP dokonała zmiany SWZ z zachowaniem wymogów art. 137 ustawy *Pzp*. Przed otwarciem ofert Zamawiający poinformował, że na realizację zamówienia zamierza przeznaczyć kwotę 5700,1 tys. zł¹²⁰. Do przetargu wpłynęła jedna oferta BULiGL, zawierająca cenę 5675,4 tys. zł (brutto). Oferent wniósł wadium do przetargu w wymaganej wysokości. W dniu 19 maja 2021 r. RDLP przekazała Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych informację określoną w art. 81 ustawy *Pzp*.

Dnia 20 maja 2021 r. Dyrektor RDLP, na podstawie art. 126 ust. 1 ustawy *Pzp*, wezwał BULiGL do przekazania dokumentów potwierdzających spełnienie warunków zamówienia i brak podstaw wykluczenia, w terminie do 31 maja 2021 r. – wymagane dokumenty wpłynęły w wyznaczonym terminie¹²¹. Dyrektor RDLP, Zastępca Dyrektora, członkowie komisji przetargowej oraz inne osoby wykonujące czynności związane z przygotowaniem lub przeprowadzeniem postępowania, złożyli stosowne oświadczenia na podstawie art. 56 ust. 4 ustawy *Pzp*. Dyrektor RDLP Decyzją nr 25 z dnia 21 maja 2021 r. wyłączył z prac komisji przetargowej jej członka na podstawie złożonego oświadczenia, z którego wynikało że był powiązany z wykonawcą.

Komisja przetargowa stwierdziła, iż oferta spełniała wymagania określone w SWZ i nie podlegała odrzuceniu a wykonawca wykluczeniu¹²². Ww. Komisja 31 maja 2021 r. przekazała do zatwierdzenia Dyrektorowi RDLP propozycję wyboru oferty BULiGL. Zawiadomienie o wyborze oferty zostało przekazane Wykonawcy i opublikowane na stronie internetowej Zamawiającego.

W dniu 16 czerwca 2021 r. zawarto umowę¹²³ na realizację przedmiotowego zadania, która zawierała postanowienia określone w art. 436 i art. 438-439 ustawy *Pzp* oraz była zgodna z ofertą i SWZ. Ogłoszenie o udzieleniu zamówienia zostało przesłane do TED 25 czerwca 2021 r. Dyrektor RDLP 2 lipca 2021 r. zatwierdził protokół postępowania, który zawierał informacje określone w art. 72 ustawy *Pzp*.

W dniu 20 lipca 2021 r., Dyrektor RDLP zawarł porozumienia z Nadleśniczymi Nadleśnictw: Mielec, Tuszyna i Narol, na mocy których Dyrekcja po zakończeniu poszczególnych etapów prac nad projektami PUL, przesyłała kserokopie faktur wystawionych przez BULiGL do poszczególnych nadleśnictw, celem ich zapłaty. Faktury częściowe i końcowe były wystawiane na podstawie protokołów kontroli bieżących robót urządzeniowych. Dnia 14 marca 2023 r. za zgodą DGLP aneksowano umowę ZU.217.1.2021 z dnia 16 czerwca 2021 r. zwiększając wynagrodzenie brutto za wykonanie usługi do kwoty 5697,9 tys. zł brutto (wzrost o 22,5 tys. zł). Zmiany umowy dokonano zgodnie z art. 439 ust. 1 i 2 ustawy *Pzp*. RDLP, 10 października 2023 r. opublikowała w Biuletynie Zamówień Publicznych ogłoszenie o wykonaniu umowy. Suma wypłaconych faktur wykonawcy odpowiadała wartości zamówienia określonej w umowie.

(akta kontroli tom IV str. 90-382)

¹¹⁹ Przy wyborze oferty Zamawiający kierował się następującymi kryteriami oceny ofert: 60% - cena, 40% - kwalifikacje osób skierowanych do realizacji zamówienia.

¹²⁰ Zamawiający zgodnie z art. 222 ustawy *Pzp* niezwłocznie po otwarciu ofert udostępnił wymagane dane na stronie internetowej postępowania.

¹²¹ Dokumenty wymagane w SWZ, m. in.: zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek, zaświadczenia o niezaleganiu w podatkach, zaświadczenie o wysokości salda na rachunku bankowym, referencje, kopie dyplomów ukończenia studiów, kopie umów o prace.

¹²² Analiza złożonej oferty dokonana w trakcie niniejszej kontroli potwierdziła, że oferta spełniała wymagania określone w SWZ, w tym zawierała dokumenty wskazane przez Zamawiającego.

¹²³ Nr ZU.271.1.2021.

4. W latach 2020 - I kwartał 2024 nadleśniczowie, za pośrednictwem Dyrektora RDLP złożyli do Dyrektora Generalnego LP łącznie 207 wniosków o realizację wspólnych przedsięwzięć drogowych z jednostkami samorządu terytorialnego (jst), z tego: cztery w 2020 r., trzy w 2021 r., 76 w 2022 r., 92 w 2023 r. i 32 w I kwartale 2024 r. Łączna wartość dofinansowania wnioskowana przez nadleśnictwa wynosiła 168 160,3 tys. zł. W ww. okresie nie wystąpiły przypadki negatywnego zaopiniowania wniosków przez Dyrektora RDLP. Spośród wnioskowanych przedsięwzięć 81 otrzymało dofinansowanie ze środków FL o łącznej wartości 57 210,9 tys. zł i zostało zrealizowanych. Pięć zadań, na łączną kwotę 6995,4tys. zł zostało wpisanych do planów finansowo-gospodarczych nadleśnictw na 2024 r.

(akta kontroli tom IV str. 383-389, 413-427)

5. Wnioski nadleśniczych dotyczące wspólnych przedsięwzięć drogowych z jst były procedowane w systemie EZD. Dyrektor Generalny LP w formie zarządzeń określił jakie dane powinny one zawierać. Każdy wniosek przed przekazaniem do Dyrektora Generalnego LP podlegał sprawdzeniu w RDLP w zakresie wymogów formalnych, w tym jego kompletności. Wnioski posiadające błędy, braki formalne i wypełnione niezgodnie z *Instrukcją wypełniania wniosku*, były zwracane nadleśniczemu do poprawy, często wielokrotnie.

Według pisma z 27 maja 2024 r. Zastępcy Dyrektora Generalnego ds. Zrównoważonej Gospodarki Leśnej dyrektorzy regionalnych dyrekcji LP nie posiadali kompetencji pozwalających im na merytoryczne rozpoznanie wniosków i rozstrzygnięcie ich ewentualnej zasadności. Zgodnie z regulacjami określającymi procedurę realizacji wspólnych przedsięwzięć drogowych, jej wszczęcie następowało po złożeniu wniosku przez jst do właściwego nadleśnictwa. Nadleśniczy był zobowiązany do analizy powiązania planowanej inwestycji z prowadzoną przez niego gospodarką leśną. Merytorycznej analizy zasadności wniosku i przyznania środków dokonywał Dyrektor Generalny LP za pośrednictwem powołanego przez niego Zespołu Ekspertów.

Jak wyjaśnił Dyrektor RDLP, nie posiadał on kompetencji do oceny/analizy merytorycznej, czy budowa, przebudowa lub remont drogowej infrastruktury poprawi jakość i efekty prowadzonej przez LP gospodarki leśnej (w tym pozaprodukcyjnych funkcji lasu). Mieniem Skarbu Państwa na terenie nadleśnictwa zarządza nadleśniczy, który posiadał pełną wiedzę w zakresie wpływu planowanej inwestycji na prowadzoną przez niego gospodarkę leśną. Dyrektor RDLP był upoważniony do sprawdzenia, czy we wniosku i załącznikach złożonych przez nadleśniczego zostało wykazane zintegrowanie przedsięwzięcia z działalnością LP, jego zaopiniowanie i przekazanie zgodnie z wolą wnioskodawcy do Dyrektora Generalnego LP.

Według Dyrektora przedsięwzięcia wspólne objęte wnioskami nadleśniczych nie miały na celu promocji lasów, lecz umożliwienie prowadzenia w nadleśnictwach poprawnej gospodarki leśnej i poprawę jej efektywności. Wartością dodaną realizacji tych celów było polepszenie wizerunku LP. Umowy o dofinansowanie wspólnych przedsięwzięć drogowych z jst zawierały zapisy zabezpieczające interes LP m.in. w zakresie umieszczania odpowiednich tablic informacyjnych.

(akta kontroli tom IV str.390-429)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, Dyrektor RDLP prawidłowo i rzetelnie gospodarował środkami FL.

Zamówienia publiczne na projekty PUL udzielane były zgodnie z ustawą *Pzp.*, a od wykonawców projektów PUL wymagano odpowiednich kompetencji, doświadczenia i zdolności technicznych.

Zadania wykonane z zakresu ochrony przyrody wpisywały się w katalog określony w art. 58 ustawy o *lasach*. W miarę możliwości zadania z zakresu ochrony przyrody były realizowane ze środków innych niż FL.

Ustalanie wielkości wskaźników odpisu podstawowego na FL było poprzedzone rzetelnymi analizami, z uwzględnieniem wartości sprzedanego drewna. Wielkość odpisu była ustalana na zasadach przewidzianych w art. 57 ustawy o *lasach*.

RDLP w ramach posiadanych kompetencji, przeprowadzała rzetelną weryfikację pod względem formalnym wniosków, o wspólne przedsięwzięcia drogowe z jst, składanych do Dyrektora Generalnego LP przez nadleśniczych.

Środki finansowe wydzielone przez nadleśnictwa z dodatniego wyniku finansowego nie przekraczały maksymalnego limitu określonego w § 19 ust. 2 rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w PGL LP.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o *NIK*, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Ponoszenie nakładów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych do wysokości planowanych środków na ich realizację, przewidzianych w planie.
2. Protokoły z posiedzeń KZP zawierające założenia do PUL, podawać do publicznej wiadomości bez zbędnej zwłoki po ich podpisaniu, stosownie do wymogów § 125 ust. 2 pkt 8 lit c) *Instrukcji urządzania lasu*.
3. Zapewnienie prawidłowego nadzoru w zakresie poprawności klasyfikacji drewna, w tym w szczególności klasyfikacji do odpowiedniego sortymentu grupy S.
4. Przestrzeganie uregulowań wewnętrznych w zakresie udzielania zamówień publicznych, w tym w szczególności dotyczących obowiązku pisemnej formy umowy.
5. Zapewnienie rzetelnej weryfikacji celowości realizowanych wydarzeń promocyjno-edukacyjnych oraz kosztów udziału w uroczystościach organizowanych przez inne podmioty.
6. Podjęcie działań w celu rzetelnego monitorowania osiągania celów realizowanych wydarzeń promocyjno-edukacyjnych, poprzez opracowanie odpowiednich mierników w tym zakresie.
7. Wyeliminowanie przypadków udzielania darowizn na rzecz kościołów i innych związków wyznaniowych.
8. Wyeliminowanie przypadków powierzenia pracownikom zadań w dni ustawowo wolne od pracy, w sytuacjach gdy przepisy prawa nie przewidują takiej możliwości.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o *NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

z art. 61b ust. 2 ustawy o *NIK*, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o *NIK* należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 7 października 2024 r.

Kontrolerzy
Roman Chrząszcz
Główny specjalista k.p.

/-/

Paweł Miśkowicz
Specjalista k.p.

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
p.o. Wicedyrektor
Witold Pałasz

p.o. WICEDYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli w
Rzeszowie
z up.
/-/
Witold Pałasz